Gospodarska zbornica Slovenije

SKEP - Analitska skupina GZS

Poslovanje gospodarstva v letu 2009

Analiza za gospodarstvo in predelovalne dejavnosti

PROJEKT • KAPOS GZS

Delovni zvezki
Številka 1, letnik XVII, junij 2010

SKEP
Analitska skupina GZS

POSLOVANJE GOSPODARSTVA V LETU 2009

DELOVNI ZVEZKI SKEP – Številka 1, letnik XVII, junij 2010

Projekt: KAPOS GZS - KAZALNIKI POSLOVANJA

KAZALO Stran

Predgovor ... 1
POVZETKI IN RAZMIŠLJANJA OB ANALIZAH BILANC KRIZNEGA LETA 2009 ... 1
I. STRUKTURA GOSPODARSKIH SUBJEKTOV V SLOVENIJI ZA LETO 2009 ... 6
1.1. Struktura gospodarskih subjektov po velikosti ... 6
1.2. Struktura gospodarskih subjektov v predelovalnih dejavnostih ... 7
II. POSLOVANJE VSEH GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2009 ... 8
2.1. Kazalci poslovanja gospodarskih družb po dejavnostih ... 8
2. 1. 1. Število družb in zaposleni ... 8
2. 1. 2. Prihodki in odhodki ... 9
2. 1. 2. 1. Prihodki na tujih trgih in izvozniki ... 11
2. 1. 3. Poslovni izid ... 13
2. 2. Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v letu 2009 ... 15
2. 2. 1. Dodana vrednost ... 15
2. 2. 2. Produktivnost in stroški dela ... 16
2. 2. 3. Efektivna (dejanska) davčna stopnja ... 23
2. 3. Kazalniki uspešnosti poslovanja ... 24
Metodološka pojasnila ... 27
Razlaga izbranih finančnih kazalcev in kazalnikov GZS ... 29
Dokumentacija – priloga ... 31

Pripravili in uredili:
Alenka Avberšek (Glavni izsledki ob analizah bilanc kriznega leta 2009)
Darja Močnik (Pomen in struktura gospodarskih subjektov v Sloveniji za leto 2009, Poslovanje gospodarskih družb v letu 2009).

Cena: 40 EUR brez DDV, člani GZS imajo 30 % popust
ISSN: 1580-2582

Literatura in viri:

- KAPOS - Kazalniki poslovanja GZS, na osnovi podatkov AJPES
- Informacija o poslovanju gospodarskih družb RS v letu 2009, AJPES maj 2010
- Informacija o poslovanju samostojnih podjetnikov posameznikov v RS v letu 2009, AJPES maj 2010
- IKS, revija za računovodstvo in finance, Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije; različne številke
- Kavčič S., Slapničar S.: Kazalniki poslovanja GZS za majhne samostojne podjetnike, ekspertiza Inštituta za računovodstvo in revizijo Ekonomske fakultete v Ljubljani, januar 2004
- Slovenski računovodski standardi (UR.L. št. 118/05).
- Odar M.: Računovodsko poročanje za leto 2006. IKS (1-2) 2007
- Združenje kovinske industrije, Kovinska industrija v 2009

Opomba: Gradivo je pripravljeno na osnovi podatkov in izračunov projekta **Kazalniki poslovanja GZS 2010,** katerih vir je AJPES – podatkovna baza letnih poročil gospodarskih družb. V okviru projekta Kazalniki poslovanja GZS za leto 2009 je podatke obdelal Center za informacijski sistem GZS.

Besedilo ni lektorirano in ne vsebuje namernih napak.

Naslov izdajatelja in uredništva:
GOSPODARSKA ZBORNICA SLOVENIJE
SKEP – Analitska skupina GZS
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana, telefon: 01 5898-170, fax: 01 5898-200, e-mail: skep@gzs.si

© SKEP GZS - Uporaba podatkov in ugotovitev je zaželena, vendar le z navedbo vira. Kopiranje ni dovoljeno.

Predgovor

Letna poročila poslovnih subjektov vedno ponujajo uporabne informacije pri določanju ločnice uspešnih od manj uspešnih podjetij. Kljub očitkom, da so finančni kazalniki poslovanja pomanjkljivi in prepozni, jih odločevalci in analitiki potrebujejo za spremljanje poslovanja in za pravočasno odzivanje na spremembe v okolju. Da pa bi te kazalce v podjetjih nadgradili, jih je potrebno kombinirati z nefinančnimi, povsem vsebinskimi kazalniki, ki bodo pravočasno pojasnili razloge in dejavnike za presojo odmikov od uspešnega poslovanja. V Gospodarski zbornici Slovenije zato vsako leto opravimo dodatno, agregirano obdelavo zaključnih računov poslovnih subjektov po lastni metodologiji **KAPOS GZS – Kazalniki poslovanja**. Podatki in kazalci po področjih dejavnosti iz letnih poročil tako lahko dajo izhodišča in temelje za bolj poglobljene analize v posameznih podjetjih, ter ocenjevanje priložnosti in tveganj v določenih dejavnostih.

Analiza naj bi torej bila osnova za poglobljeno ocenjevanje podjetij v primerjavi s poslovanjem določenih dejavnostih.. Pri vsebinskih zaključkih o poslovanju pa mora biti uporabnik pozoren tudi na posebnosti posameznih branž, zakonske in tehnološke omejitve, trženjske zahteve in še mnoge druge dejavnike, ki iz računovodskih poročil niso razvidne.

V širšem pogledu analize na osnovi informacij KAPOS GZS uporabljamo:

- pri oblikovanju makroekonomskih analiz ter kot podlago za oblikovanje mnenj in predlogov glede ekonomske politike v državi,
- za argumentiranje stališč pri pogajanjih s socialnimi partnerji,
- za ovrednotenje in pozicioniranje položaja posameznih dejavnosti,
- za potrebe podjetij in drugih uporabnikov,
- za spremljanje strukture poslovnega sektorja,
- presojo finančnih kazalnikov pri projektu »Nagrade GZS«.

V prvem poglavju je predstavljena struktura gospodarskih subjektov, ki so oddali letna poročila. Drugo poglavje se osredotoča na poslovanje vseh družb v Sloveniji po področjih dejavnosti, podrobneje pa zajema tudi poslovanje družb v predelovalnih dejavnostih.

POVZETKI IN RAZMIŠLJANJA OB ANALIZAH BILANC KRIZNEGA LETA 2009

Prihodki iz prodaje so, gledano z vidika celotnega gospodarstva, upadli za 13,8 odstotka, prihodki na tujem trgu za 18,6 odstotka (na trge EU za 17,8 odstotka, zunaj EU za 20,3 odstotka). V industriji so bili prihodki manjši za 16 odstotkov, v gradbeništvu za 18,3 odstotka, tudi v trgovini so bili skromnejši za 16,5 odstotka.

Dodana vrednost (DV), ki so jo ustvarile vse gospodarske družbe, je bila nižja za 7,3 odstotka, za 2,1 odstotka so se znižali stroški dela. Neto čisti dobiček vseh družb v višini 549 milijonov evrov je bil najmanjši v zadnjih petih letih. –V primerjavi z letom 2008 se je zmanjšal za 68 odstotkov. Davek iz dobička vseh družb je bil manjši za 24,6 odstotka.

V industriji in gradbeništvu je dodana vrednost upadla za 12 odstotkov, v trgovini za 8,5 odstotka. Neto dobički so v industriji padli za 66,1 odstotka, v gradbeništvu za 92,6 odstotka, v trgovini za 17,8 odstotka. Davki od dobička so bili v industriji nižji za 31,5 odstotka, v gradbeništvu za 35,6 odstotka, v trgovini za četrtino.

Kar 76 odstotkov neto dobička so ustvarile velike družbe, petino srednje velike in petino male družbe. Mikro družbe so prvič ustvarile visoko neto izgubo, in sicer 85 milijonov evrov.

V letu 2009 se je porušilo dolgoletno sorazmerje med rastjo produktivnosti in stroškov dela

V letu dni smo povsem zminimizirali stroškovno konkurenčnost Slovenije. DV vseh družb je upadla za 7,3 odstotka, število zaposlenih se je zmanjšalo za 2,7 odstotka, stroški dela le za 2,1 odstotke, število gospodarskih družb za 4,1 odstotka. Produktivnost v višini 34.168 evrov DV na zaposlenega se je tako v letu 2009 glede na leto 2008 nominalno zmanjšala za 4,8 odstotka.
Rast stroškov dela je prehitela rast produktivnosti. Ob siceršnjem neskladju med produktivnostjo gospodarstva in hitrejšo rastjo plač javnega sektorja v letu 2009 se je v istem letu tudi v gospodarstvu porušilo dolgoletno razmerje med začrtanim počasnejšim trendom dviga plač glede na rast produktivnosti.

Kazalci poslovanja nas svarijo in terjajo ukrepanje Merimo in primerjajmo se!

Globlji vpogled v kazalce produktivnosti in strukturo DV ter (pre)zadolženosti podjetij zahteva hitre odzive in še hitrejše ukrepanje. Da je potrebno sliko stanja izostriti in jo vzeti resno, kažejo tudi mednarodne ocene konkurenčnosti Slovenije, kjer smo padli za skoraj 20 mest. Dvom o pesimizmu slovenskega menedžmenta in ekonomske stroke, ki je te ocene dala, ni upravičen. Mednarodne ocene konkurenčnosti namreč posebej poudarjajo visoke in drage ovire na področju učinkovite rabe lastnega znanja. Da Slovenija ob siceršnjem napredovanju primerjalno zaostaja po kazalcih učinkovitosti razvojnih politik, posebej na področju vlaganj v raziskave in razvoj (RR), pri prenosu znanja od ideje do uporabe in prodaje. Te ocene izpostavljajo, da ob razmeroma velikih vlaganjih v RR zaostajamo po kazalcih podpore vlade pri vlaganjih v tehnološki razvoj ter dejstvo, da pravih ekonomskih učinkov teh vlaganj ni.

Kaj nam kažeta kazalca produktivnosti – dodana vrednost na zaposlenega (DV/zap.) in struktura dodane vrednosti?
Produktivnost je v industriji z 31.523 evri DV/zap. za 7,7 odstotka pod slovenskim povprečjem, gradbeništvo s 25.538 evri DV/zap. pa celo za četrtino. Produktivnost gostinstva, ki je v letu 2009 upadla veliko manj kot v industriji in gradbeništvu, za dobra dva odstotka, je s 23.253 evri DV/zap. 31,9 odstotka pod slovenskim povprečjem.

DODANA VREDNOST (DV) GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH, 2009

SKD		DV/zaposlenega v EUR	Indeks 09/08	Struktura SLO =100	Delež stroškov dela v DV	Indeks 09/08
SKUPAJ		**34.168**	**95,2**	**100**	**63,4%**	**105,6**
A	Kmetijstvo in lov, gozd., ribištvo	26.392	95,3	77	76,6%	104,7
B	Rudarstvo	47.830	108,3	140	68,4%	93,1
C	Predelovalne dejavnosti	31.523	95,9	92	65,3%	105,0
D	Oskrba z el. energ., plin. in paro	90.560	103,0	265	36,6%	99,6
E	Oskrba z vodo; saniranje okolja	34.088	94,7	100	67,8%	106,4
F	Gradbeništvo	25.538	90,7	75	71,2%	108,9
G	Trg.; vzdrž. in popr. mot. vozil	34.753	91,4	102	61,0%	109,6
H	Promet in skladiščenje	32.407	92,2	95	71,0%	108,3
I	Gostinstvo	23.253	97,7	68	73,8%	103,8
J	Informac. in komunikac. dej.	59.295	90,4	174	56,1%	109,7
K	Finančne in zavarovalniške dej.	79.531	100,5	233	42,8%	99,7
L	Poslovanje z nepremičninami	71.396	94,3	209	31,8%	107,4
M	Strokov., znan. in tehn. dej.	42.803	100,7	125	62,8%	99,3
N	Druge raznovrstne poslovne dej.	18.239	97,6	53	86,6%	102,9
O	Dej. javn. uprave; obr.; soc. var.	39.363	109,9	115	59,7%	95,0
P	Izobraževanje	26.081	97,5	76	75,8%	103,6
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	35.413	102,7	104	66,1%	103,2
R	Kult., razvedr. in rekreac. dej.	44.763	91,7	131	71,2%	104,8
S	Druge dejavnosti	22.059	102,3	65	80,7%	100,0

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi podatkov AJPES - baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

Delež stroškov dela v dodani vrednosti se je za vse gospodarske družbe s 60,6 odstotka v letu 2008 v letu 2009 povečal na 63,4 odstotka, v industriji na 65,3 odstotka, v gradbeništvu na 71,2 odstotka, v nemalo industrijskih panogah celo presega 75 odstotkov.
Če uporabimo vrednost produktivnosti v višini najmanj 40 tisoč evrov DV na zaposlenega in okoli 65-odstotni delež stroškov dela v DV kot priporočljiva indikatorja zdravja podjetja (z odstopanji po panogah), lahko sklepamo, kdaj in kje so nujni ukrepi za prestrukturiranje.

Upoštevajmo dobre prakse podjetij, ki načrtujejo in nadzirajo višino produktivnosti in strukturo DV, da dovolj DV poleg dobrih plač ostaja za razvoj, plačila državi in lastnikom.

Delež stroškov dela v DV	zdravje podjetja
do 40 %	odlično
do 50 %	dobro
do 60 %	solidno
do 70 %	spremembe
do 85%	korenite spremembe
več %	sanacija

Opomba: velja okvirno za podjetje, ki ne prodaja čiste storitve. Pozor: Specifike znotraj dejavnosti!

Kje smo in katere skupine so bolj ranljive?

- *Mala in mikro družbe so bila v letu 2009 bolj izpostavljena kot srednje in velike družbe.*

DRUŽBE PO VELIKOSTI	Število	Povprečno število zaposlenih	%	DV na zap. v EUR	Delež prodaje na tujih trgih	Dejanska davčna stopnja dobička	Delež stroškov dela v DV	Strošek dela na zap. v EUR
SKUPAJ	**53.897**	**479.894**	**100,0**	**34.168**	**26,4%**	**17,4%**	**63,4%**	**21.674**
Mikro	49.875	130.068	27,1	25.083	14,0%	16,3%	73,5%	18.433
Mala	2.475	75.141	15,7	32.090	19,6%	20,7%	67,1%	21.518
Srednja	790	76.768	16,0	34.009	24,2%	16,5%	63,9%	21.725
Velika	757	197.917	41,2	40.988	32,7%	17,3%	58,2%	23.844

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi podatkov AJPES - baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

Skoraj 50 tisoč mikro podjetij (93 odstotkov po številu) je s 27 odstotki zaposlenih ustvarilo 25.083 evrov DV na zaposlenega, kar je 22 odstotkov pod slovenskim povprečjem. Srednje in male družbe se vrtijo okoli povprečja. Velike družbe so s skoraj 41 tisoč evri DV na zaposlenega povprečje presegle za 20 odstotkov.

- *Kako posluje skoraj 29.000 družb od 0 do 1 zaposlenega ? Uspešna ostala mikro podjetja.*

Med mikro podjetji je skoraj 29 tisoč podjetij skoraj brez zaposlenih ali z do enim zaposlenim. Pa vendarle so te družbe s prek 9.900 zaposlenimi ustvarile večino 85 milijonov vredne neto izgube vseh mikro podjetij. Izplačevali so podpovprečne stroške dela (16.819 evrov na zaposlenega v primerjavi s povprečjem vseh gospodarskih družb v višini 21.674 evrov). Prav zaradi nadzorovanega obsega zaposlenih v njih je delež stroškov dela v DV za to skupino podjetij statistično ugoden, ni pa realen in ne kaže prave slike uspešnosti. Ta podjetja so bila z 9,9-odstotno dejansko davčno stopnjo tudi močno podpovprečni plačniki davka iz dobička pravnih oseb (povprečje vseh družb je bilo 17,43 odstotka).
Preostala podjetja, ki imajo od enega do 10 zaposlenih, so neprimerno bolj učinkovita, produktivna, zato so tudi solidni plačniki davkov.

DRUŽBE PO VELIKOSTI	Število	Povprečno število zaposlenih	%	Neto čisti dob./izg. v 000 EUR	DV na zap. v EUR	Delež prodaje na tujih trgih	Dejanska davčna st. dobička	Delež stroškov dela v DV	Strošek dela na zap. v EUR
od 0 do 1 zaposleni	28.689	9.923	2,1	-85.597	46.550	17,7%	9,9%	36,1%	16.819
več kot 1 in manj/= 10 zap.	19.126	70.659	14,7	60.330	30.890	17,3%	17,6%	63,9%	19.734

- *Imamo skoraj sedem tisoč nadpovprečno produktivnih podjetij s 100 tisoč zaposlenimi. Kaj bo s prek 135 tisoč zaposlenimi v podjetjih s produktivnostjo pod 20 tisoč evrov DV na zaposlenega?*

GD po DV/zaposlenega	Število	Povp. št. zaposlenih	%	Neto čisti dob./izg. 000 EUR	Davek iz dobička v 000 EUR		DV na zaposl. v EUR	Delež prodaje na tujih trgih	Dejanska davčna st. dobička	Delež stroškov dela v DV	Strošek dela na zap.
VSE GD skupaj	**53.897**	**479.894**		**549.426**	**557.138**	**100**	**34.168**	**26,4%**	**17,4%**	**63,4%**	**21.674**
DV/z => 60.000	3.171	43.386	9,0	1.093.577	313.317	56,2	109.693	30,8%	19,0%	34,0%	37.329
40.000 >DV/z <= 60.000	3.598	66.158	13,8	389.209	107.507	19,3	48.163	29,0%	16,5%	59,0%	28.408
30.000 >DV/z <= 40.000	4.556	73.958	15,4	80.449	56.514	10,1	34.029	22,8%	19,8%	68,3%	23.229
20.000 >=DV/z < 30.000	8.105	160.878	33,5	41.516	48.855	8,8	25.170	22,2%	17,2%	76,9%	19.359
0 <DV< 20.000	31.861	128.953	26,9	-468.758	28.253	5,1	15.598	25,4%	9,7%	95,7%	14.933
DV <= 0	2.606	6.561	1,4	-586.567	2.692	0	-19.214	15,0%	7,2%	-114,5%	21.997

Devet odstotkov (43.386) zaposlenih iz 3.171 podjetij s produktivnostjo nad 60 tisoč evrov DV/zaposlenega je ustvarilo več kot milijardo evrov neto dobička. Izkazujejo nadpovprečno produktivnost v višini 109.693 evrov DV/zaposlenega ter za 72 odstotkov višje stroške dela kot povprečno gospodarstvo. V strukturi to pomeni 34 (odličnih) odstotkov stroškov dela v njihovi DV. Ta podjetja so prispevala 56 odstotkov davkov od dobička celotnega gospodarstva.
Štirinajst odstotkov (66.200) zaposlenih iz okoli 3.600 podjetij, v razredu nad 40 tisoč evrov in manj kot 60 tisoč evrov DV/zaposlenega, je ustvarilo nekaj manj kot 490 milijonov evrov neto dobička in vplačalo skoraj petino davka na dobiček ter izplačalo za tretjino višje poprečne stroške dela.
Na drugi strani je 135.511 zaposlenih iz 34.500 podjetij (28 odstotkov vseh zaposlenih v gospodarstvu) izkazalo podpovprečno produktivnost v višini 15.598 evrov DV/zaposlenega, ustvarilo več kot milijardo evrov neto izgube. V teh podjetjih so bili povprečno izplačani za tretjino nižji stroški dela in podpovprečni davki državi.

Podjetja z nadpovprečno produktivnostjo

- *V Sloveniji posluje 7.000 podjetij v mešani in tuji lasti – z nadpovprečno produktivnostjo, stroški dela in nadpovprečno dejansko davčno stopnjo*

Po podatkih zaključnega računa za leto 2009 je natančno 6.966 podjetij v mešani in tuji lasti, ki zaposlujejo 77.896 ljudi (16,4 odstotka), vplačalo četrtino davka od dobička pravnih oseb in nadpovprečne stroške dela. Ti v njihovi DV, ustvarjeni s prek 54 odstotkov prihodkov v izvozu, predstavljajo 56 oziroma 58 odstotkov DV. Podjetja, ki niso v domači lasti, so v povprečju na meji 40 tisoč evrov DV/zaposlenega, medtem ko so podjetja v domači lasti v povprečju z 32.900 evri DV/zaposlenega za sedem odstotkov pod povprečjem slovenskega gospodarstva 22 odstotkov prodaje realizirajo v izvozu, po deležu stroškov dela v DV pa dosegajo 65 odstotkov. V mnogih dejavnostih bistveno nad ravnjo, ki je priporočljiva in vzdržna na daljši rok.

GD po lastništvu	Število	Povp. št. zaposlenih	%	Neto čisti dob./izg. v 000 EUR	Davek iz dobička v 000 EUR	%	DV na zap. v EUR	Delež prodaje na tujih trgih	Dejanska davčna st. dobička	Delež stroškov dela v DV	Strošek dela na zap. v EUR
SKUPAJ	**53.897**	**479.894**	**100**	**549.426**	**557.138**	**100**	**34.168**	**26,4%**	**17,4%**	**63,4%**	**21.674**
Domača last	46.931	401.369	83,6	221.348	412.747	74,1	32.903	22,5%	17,2%	65,0%	21.373
Tuja last	5.283	53.795	11,2	242.681	110.519	19,8	41.397	32,8%	18,2%	56,6%	23.434
Mešana	1.683	24.731	5,2	85.397	33.873	6,1	38.970	54,2%	17,5%	58,3%	22.736

V naslednjem grafu je predstavljeno konkurenčno pozicioniranje slovenskega gospodarstva, ki ga spremljamo na osnovi treh faktorjev – prihodkov na zaposlenega (R/Z) v EUR na osi y in ustvarjeno dodano vrednostjo na zaposlenega (DV/Z) v EUR, prikazano z velikostjo kroga. Kot tretji faktor se primerjajo stroški dela, ker to odločilno vpliva na porabo bruto dodane vrednosti in razmerje delitve, ki je namenjena porabi in akumulaciji (L/DV) v %, na osi x. Panoga je tem bolj uspešna, čim bolj levo zgoraj je njena pozicija (čim manjši delež stroškov dela v bruto dodani vrednosti, čim višji prihodek na zaposlenega) in čim večja je površina krogca (večja površina – večja bruto dodana vrednost na zaposlenega). Vir: Vir: Združenje kovinske industrije, Kovinska industrija v 2009.

KONKURENČNA POZICIJA V SLOVENSKEGA GOSPODARTVA PO PODROČJIH DEJAVNOSTI SKD (A…N), 2009

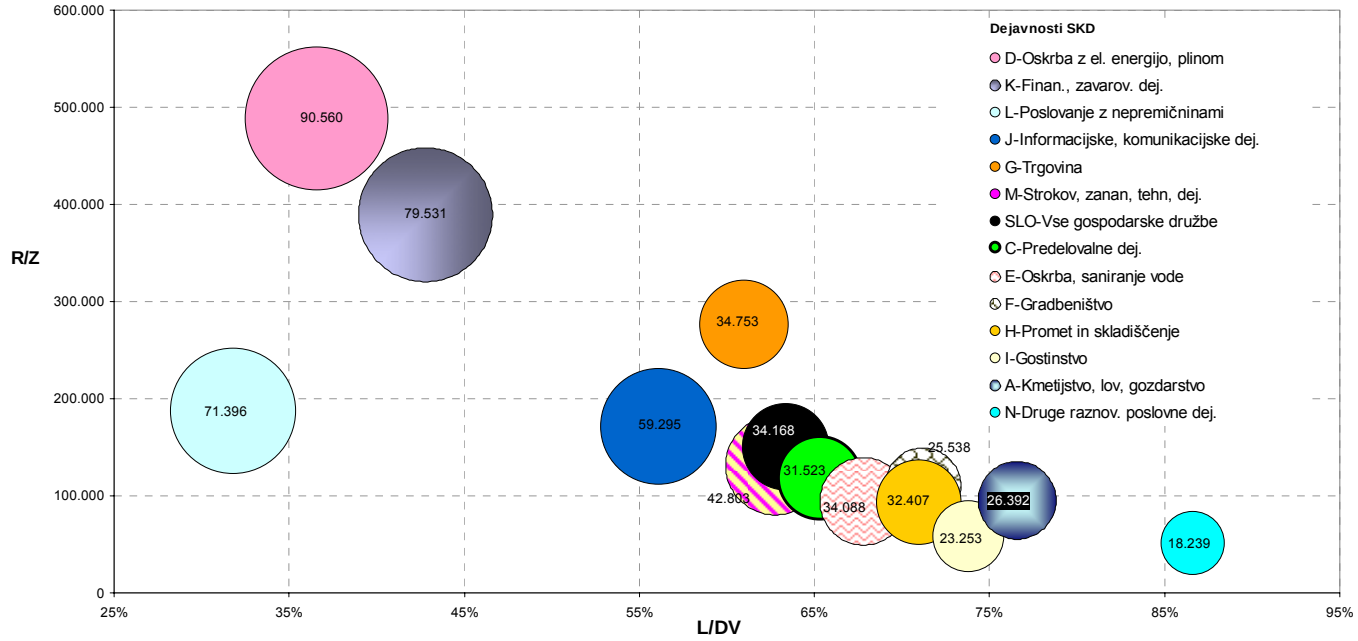

Si bomo zastavili prava vprašanja in iskali boljše odgovore?

Kje so rešitve za slaba podjetja? Kje so rešitve za rast? Bo sprejeta odločitev za ohranjanje sedanjih razmer ali je jasno, da ne gre več brez sprememb? Vidimo rešitve v inoviranju proizvodov in storitev, v tehnološkem preboju, v merljivih kazalcih tako podjetij kot javne uprave, v pretoku znanja, v drugačni komunikaciji? Nizko produktivna podjetja moramo spodbuditi, da z inovacijami in novimi poslovnimi modeli izboljšajo svojo konkurenčnost. Kako bomo realno lahko zagotovili »omagujoče« poslovno in družbeno okolje, da zadržimo in pridobimo visoko produktivna delovna mesta. Brez znanja in odličnosti od najpreprostejših mest do znanosti ne bo šlo. Vprašanje pa je, ali se tega vsi zavedamo.

I. STRUKTURA GOSPODARSKIH SUBJEKTOV V SLOVENIJI ZA LETO 2009

Letna poročila[1] o poslovanju za leto 2009 je AJPES-u predložilo 53.897 g**ospodarskih družb**, ki med vsemi gospodarskimi subjekti predstavljajo 43,5-odstotni delež. .Gospodarske družbe so zaposlovale 89,1 odstotka zaposlenih, upravljale s 96,1 odstotki sredstev, ustvarile 93,1 odstotka čistega prihodka od prodaje in 90,9 odstotka dodane vrednosti. Gospodarske družbe tako ustvarjajo večino prihodkov, dodane vrednosti in zaposlujejo največ zaposlenih. Pri tem se število mikro, malih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov povečuje, z njim pa tudi število v njih zaposlenih oseb.

Po organizacijskih oblikah največji delež aktivnih družb v Sloveniji predstavljajo družbe z omejeno odgovornostjo (92,7 %), po obliki lastnine družbe z zasebno lastnino (97,1%) ter po izvoru kapitala družbe z domačim kapitalom (87,1 %).

1.1. Struktura gospodarskih subjektov po velikosti

V letu 2009 je aktivno poslovalo **757 velikih družb** (v 2008 774), ki med gospodarskimi družbami po številu predstavljajo le 1,4 odstotka, vendar so zaposlovale kar 41,2 odstotka zaposlenih in ustvarile 54,3 odstotka čistih prihodkov od prodaje ter imele 57,2 odstotka vseh sredstev. Zanemarljiv pa tudi ni delež **mikro in majhnih družb**, ki so po številu predstavljale kar 97,1 odstotka vseh družb, zaposlovale 42,8 odstotka zaposlenih oseb, ustvarile 30,9 odstotka čistih prihodkov od prodaje in imele 31,8-odstotni delež sredstev.

GOSPODARSKE DRUŽBE IN PODJETNIKI GLEDE NA VELIKOST, 2009

Velikost	Družbe/Podjetniki		Zaposleni 1)		Čisti prihodki od prodaje		Sredstva	
	Število	Delež v %	Število	Delež v %	mio EUR	Delež v %	mio EUR	Delež v %
GOSPODARSKE DRUŽBE								
Mikro	49.875	92,5	130.068	27,1	11.710	17,3	20.297	19,5
Majhne	2.475	4,6	75.141	15,7	9.219	13,6	12.823	12,3
Srednje	790	1,5	76.768	16,0	10.077	14,9	11.544	11,1
Velike	757	1,4	197.917	41,2	36.780	54,3	59.637	57,2
Skupaj	**53.897**	**100**	**479.894**	**100**	**67.786**	**100**	**104.302**	**100**
SAMOSTOJNI PODJETNIKI POSAMEZNIKI								
Majhni	69.982	100	57.504 2)	98,1	4.921	98	4.151	97,2
Srednji	13	0	1.138	1,9	101	2	120	2,8
Skupaj	**69.995**	**100**	**58.642**	**100**	**5.022**	**100**	**4.271**	**100**

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi podatkov AJPES – podatkovna baza letnih poročil.

1) Zaposleni v družbah glede na število opravljenih delovnih ur; število se razlikuje od podatkov SURS zaradi različnega zajema in metodologije.

2) Majhni podjetniki kot lastniki in nosilci dejavnosti niso vključeni v število zaposlenih.

AJPESU je letna poročila za leto 2009 oddalo 69.982 malih in srednjih **podjetnikov** ali 56,5 odstotka vseh gospodarskih subjektov, ki v slovenskem gospodarstvu niso močno zastopani. Skupaj so zaposlovali[2] 10,9 odstotkov oseb, upravljali s 3,9 odstotka sredstev, ustvarili 6,9 odstotka čistih prihodkov od prodaje in 9,1 odstotka dodane vrednosti.

[1] Na prilagojenih obrazcih je za leto 2008 oddalo letna poročila tudi 301 zadrug, ki jih analiza ne zajema.

[2] Podrobnejša neposredna primerjava med majhnimi ter srednjimi podjetniki ni možna zaradi različne vsebine letnih poročil.

Število **majhnih samostojnih podjetnikov** se z leti povečuje; glede na leto 2008 se je njihovo število povečalo za 4,1 odstotka, število zaposlenih[3] pa se je zmanjšalo za 1,3 odstotka. Ti so v 2009 v povprečju zaposlovali 0,82 delavca, pri čemer kar 47.246 ali 67,5 odstotka vseh majhnih podjetnikov ni izkazovalo zaposlenih, kar 59.614 ali 85,2 odstotka pa je zaposlovalo od 0 do 1 delavca. Ob tem moramo upoštevati, da majhni podjetniki kot lastniki niso vključeni v število zaposlenih**.** Majhni podjetniki so v 2009 obračunali 4,9 milijarde EUR čistih prihodkov od prodaje ali 8,5 odstotka manj kot v 2008 in 4,7 milijard EUR odhodkov ali 6,4 odstotka manj kot v 2008. Podjetniki so skupaj ustvarili v višini 370,1 milijonov EUR **podjetnikovega dohodka,**[4] ki se je glede na 2008 zmanjšal za 19,1 odstotka in kar za 100,7 (indeks 200,7) odstotka višji **negativni poslovni izid** v višini 94,4 milijonov EUR.

1.2. Struktura gospodarskih subjektov v predelovalnih dejavnostih

Predelovalne dejavnosti med vsemi dejavnostmi v slovenskem gospodarstvu po različnih kazalcih poslovanja predstavljajo pomemben delež **,** kar je razvidno iz grafa.

POMEN PREDELOVALNIH DEJAVNOSTI V SLOVENIJI,
deleži v % glede na vse gospodarske družbe, 2009

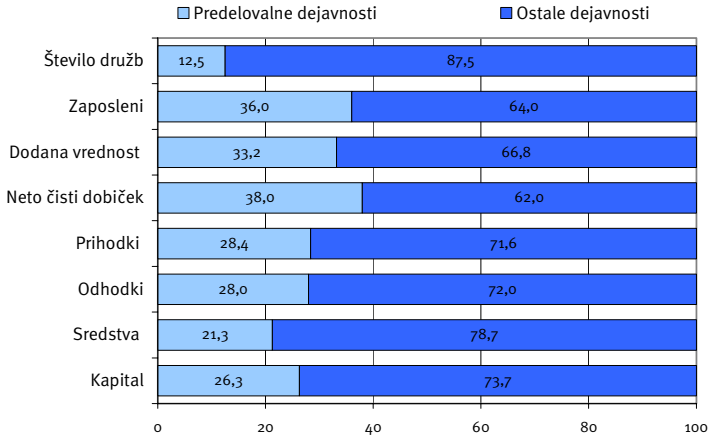

Vir: KAPOS GZS, 2010 SKEP GZS

PREDELOVALNE DEJAVNOSTI - DRUŽBE IN PODJETNIKI GLEDE NA VELIKOST, 2009

Velikost	Družbe/Podjetniki		Zaposleni [1)]		Čisti prihodki od prodaje		Sredstva	
	Število	Delež v %	Število	Delež v %	mio EUR	Delež v %	mio EUR	Delež v %
GOSPODARSKE DRUŽBE								
Mikro	5.610	83,4	25.174	14,6	1.613	8,3	2.055	9,3
Majhne	613	9,1	24.182	14,0	1.930	9,9	2.105	9,5
Srednje	279	4,1	32.937	19,1	3.216	16,6	3.259	14,7
Velike	224	3,3	90.482	52,4	12.659	65,2	14.748	66,5
Skupaj	6.726	100	172.775	100	19.418	100	22.167	100
SAMOSTOJNI PODJETNIKI POSAMEZNIKI								
Majhni	9.596	99,9	11.914 [2)]	96,8	942	96,3	1.016	96,4
Srednji	5	0,1	394	3,2	36	3,7	38	3,6
Skupaj	**9.601**	**100**	**12.308**	**100**	**978**	**100**	**1.054**	**100**

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010 , na osnovi podatkov AJPES- baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

1) Zaposleni v družbah glede na število opravljenih delovnih ur; število se razlikuje od podatkov mesečne raziskave Statističnega urada zaradi različnega zajema in metodologije.

2) Majhni podjetniki kot lastniki in nosilci dejavnosti niso vključeni v število zaposlenih.

[3] Majhni podjetniki kot lastniki niso vključeni v število zaposlenih.

[4] Predstavlja razliko med vsemi prihodki oz. donosi ter odhodki oz. stroški, **vključuje pa tudi njegov zaslužek.**

Gospodarske družbe predelovalnih dejavnosti so po nerevidiranih in nekonsolidiranih podatkih v letu 2009 ustvarile za 19.418 milijonov EUR čistih prihodkov ali za 17,3 odstotka manj kot v letu 2008 ter za 19.856 milijonov EUR odhodkov, kar je za 16,3 odstotka manj kot leto prej.

Kljub relativno majhnemu številu **velikih predelovalnih družb** (224 družb) je bilo v teh družbah 52,4 odstotka vseh zaposlenih, ki so ustvarili 65,2 odstotka čistih prihodkov predelovalnih dejavnosti. Delež števila **srednjih družb** med vsemi predelovalnimi družbami je bil 4,1-odstoten, največji delež, 92,5 odstotka pa predstavlja število **mikro in majhnih družb**.

Tako kot med gospodarskimi družbami tudi v predelovalnih dejavnostih po številu prevladujejo **majhni samostojnimi podjetniki**. Majhni podjetniki v predelovalnih dejavnostih so v 2009 ustvarili za 64 milijonov EUR tako imenovanega podjetnikovega dohodka in hkrati izkazali 18,1 milijonov EUR negativnega poslovnega izida. [5]

II. POSLOVANJE VSEH GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2009

2.1. Kazalci poslovanja gospodarskih družb po dejavnostih

2. 1. 1. Število družb in zaposleni

V zadnjih letih je zabeležen trend povečevanja **števila aktivnih družb**[6]. V letu 2009 jih je bilo evidentiranih 53.897 družb ali za 3,7 odstotka več kot v 2008. Število zaposlenih v gospodarskih družbah (preračunano iz delovnih ur) pa se je v 2009 v povprečju zmanjšalo za 2,7 odstotka.

DRUŽBE IN ZAPOSLENI PO DEJAVNOSTIH V LETU 2009

SKD		DRUŽBE		ZAPOSLENI		
		število	**delež v %**	**število**	**delež v %**	**Indeks 09/08**
SKUPAJ		**53.897**	**100**	**479.894**	**100**	**97,3**
A	Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	352	0,7	3.852	0,8	100,1
B	Rudarstvo	71	0,1	3.094	0,6	93,1
C	Predelovalne dejavnosti	6.726	12,5	172.775	36,0	92,2
D	Oskrba z el. energ., plinom in paro	269	0,5	7.745	1,6	101,5
E	Oskrba z vodo; saniranje okolja	276	0,5	8.812	1,8	101,3
F	Gradbeništvo	6.814	12,6	53.328	11,1	97,0
G	Trg.; vzdrž. in popr. motornih vozil	13.789	25,6	89.405	18,6	100,1
H	Promet in skladiščenje	2.375	4,4	36.783	7,7	99,7
I	Gostinstvo	2.459	4,6	17.700	3,7	104,1
J	Informac. in komunikac. dejavnosti	2.803	5,2	17.923	3,7	106,7
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	1.084	2,0	3.738	0,8	93,3
L	Poslovanje z nepremičninami	1.792	3,3	3.600	0,8	101,7
M	Strokov.,znan. in tehn. dejavnosti	10.703	19,9	28.914	6,0	104,4
N	Druge raznovrstne posl. dejavnosti	1.570	2,9	20.791	4,3	99,4
O	Dej. javn. uprave; obrambe; soc.var.	8	0,0	252	0,1	96,9
P	Izobraževanje	575	1,1	1.332	0,3	102,3
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	861	1,6	3.265	0,7	111,6
R	Kult., razvedr., in rekreac. dejavnosti	557	1,0	3.829	0,8	97,2
S	Druge dejavnosti	813	1,5	2.757	0,6	101,2

Vir: KAPOS GZS 2009, junij 2010 - na osnovi podatkov AJPES – podatkovna baza letnih poročil

[5] Podjetnikov dohodek je dohodek s katerim razpolaga podjetnik in njegovo gospodinjstvo in smiselno predstavlja tudi njegovo »plačo«. Podjetnik sam namreč ni v delovnem razmerju, zato sam ne prejema plače. Med stroške lahko vpiše le svoje prispevke za socialno varnost in povračila stroškov. Podjetnikov dohodek oz. negativni poslovni izid je pozitivna oziroma negativna razlika med vsemi prihodki in odhodki. Predstavlja poslovni rezultat podjetnika. Tako ugotovljen poslovni izid je izid, izračunan na podlagi vseh računovodskih prihodkov in odhodkov.

[6] Število družb – upošteva se družbe, ki so oddale letna poročila za posamezna leta.

Po podatkih za leto 2009 je največ družb, 25,6 odstotka, delovalo v dejavnosti G-Trgovina vključno z vzdrževanjem in popravili motornih vozil, ki je zaposlovala 18,6 odstotka vseh zaposlenih v Sloveniji. Po kazalcu zaposlenih so imele največ zaposlenih družbe C-Predelovalnih dejavnosti, kar 36 odstotka (v 2008 38,8 %) vseh zaposlenih v gospodarstvu.

V letu 2009 je aktivno poslovalo 6.726[7] **gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti.** Med njimi je bilo največ družb (21,5 %) v dejavnosti 25-Proizvodnji kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav, ki so zaposlovale tudi največ oseb - 14,1 odstotka vseh zaposlenih v predelovalnih dejavnostih. Po številu družb sledi 18-Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa (9 %) ter 16-Obdelovanje in predelovanje lesa; proizvodnja izdelkov iz lesa (7,6 %).

V predelovalnih dejavnostih se je **število zaposlenih** v 2009 zmanjšalo za 7,8 odstotka. Najbolj se je zaposlenost zmanjšala v dejavnostih 30-Proizvodnji drugih vozil in plovil za 20,7 odstotka, v 16-Obdelavi in predelavi lesa; proizvodnji izdelkov iz lesa za 12,7 odstotka, v 29-Proizvodnji motornih vozil, prikolic in polprikolic ter v 24-Proizvodnji kovin za 12,5 odstotka. Povečala se je le v dveh dejavnostih (14-Proizvodnja oblačil in 31-Proizvodnji pohištva).

2. 1. 2. Prihodki in odhodki

Poslovni prihodki in odhodki gospodarskih družb za leto 2009 so že odražali posledice finančne in gospodarske krize ter padcev tečajev vrednostnih papirjev. Gospodarske družbe so po nerevidiranih in nekonsolidiranih podatkih v letu 2009 ustvarile za 71.851 milijonov EUR prihodkov,[8] oziroma za 13,8 odstotka manj kot leto prej. Izkazanih odhodkov je bilo za 70.844 milijonov EUR, kar je za 13,3 odstotkov manj.

Poslovni prihodki so v celotnih prihodkih za leto 2009 predstavljali 96,6-odstotni delež. V primerjavi z letom poprej so bili nižji za 14,2 odstotka. Največ poslovnih prihodkov so družbe ustvarile s prodajo na domačem trgu, 70,3 odstotka, s prodajo na trgih EU 18,3 odstotka in s prodajo na trgih izven EU 9 odstotka. Na domačih trgih so družbe dosegle nominalno za 12,4 odstotkov manj in na tujih trgih za 18,6 odstotka manj čistega prihodka kot leto prej. Največ čistih prihodkov od prodaje na domačem trgu so ustvarile družbe s področja G-trgovine, vzdrževanje in popravil motornih vozil, 35,6 odstotka, sledijo C-Predelovalne dejavnosti s 28,6-odstotnim deležem.

Prihodki gospodarskih družb **predelovalnih dejavnostih** so se v letu 2009 zmanjšali za 16 odstotkov, odhodki pa za 16,3 odstotka. V strukturi prihodkov in odhodkov sta med dejavnostmi najmočnejši 29-Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic in 25-Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav. Med področji dejavnosti je bil v letu 2009 glede na preteklo leto s kar 45,9-odstotnim znižanjem padec prihodkov najmočnejši v 24-Proizvodnji kovin prihodkov, sledi 13-Proizvodnja tekstilij s 25,9-odstotnim padcem in 25-Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav s 25,4-odstotnim padcem prihodka.

Poslovni odhodki so v letu 2009 v celotnih odhodkih imeli 95,2-odstotni delež in so se glede na leto poprej zmanjšali za 13,2 odstotkov. Največji, 73,6-odstotni delež odhodkov, predstavljajo stroški blaga, materiala in storitev, ki so se v 2009 zmanjšali za 16,7 odstotka. Stroški dela, ki so v letu 2009 predstavljali 14,7-odstotka vseh odhodkov gospodarstva, so se zmanjšali bistveno manj kot odhodki, le za 2,1 odstotka. Za plače so družbe namenile za 1,5 odstotka manj kot leto prej. Odpisi vrednosti, kamor v večji meri sodi amortizacija, so se povečali za 10,4 odstotkov.

Finančni položaj družb se je tako kot že v 2008 poslabšal tudi v 2009. **Finančni prihodki** so se v 2009 zmanjšali za 22,3 odstotka - predvsem zaradi manjših prihodkov iz deležev (dividende, deleži v dobičku …). Predelovalnim dejavnostim so se finančni prihodki oslabili predvsem zaradi slabših finančnih prihodkov iz danih posojil in

[7] Število družb – upošteva se družbe, ki so oddali letna poročila za posamezno leto.
[8] Ne vključujejo sprememb vrednosti zalog.

posojilnih terjatev. **Finančni odhodki** so se zmanjšali za 14,6 odstotka glede na 2008. Tako so družbe izkazale neto negativni rezultat iz finančnega delovanja. Rast finančnih odhodkov je bila namreč za 7,7 odstotnih točk večja od rasti finančnih prihodkov.

PRIHODKI, ODHODKI IN SREDSTVA V GOSPODARSKIH DRUŽBAH PO DEJAVNOSTIH V LETU 2009

SKD	PRIHODKI (brez upoštevanja sprememb zalog)			ODHODKI			SREDSTVA[1)]		
	mio EUR	delež v %	Indeks 09/08	mio EUR	delež v %	Indeks 09/08	mio EUR	delež v %	Indeks 09/08
SKUPAJ	**71.851**	**100**	**86,2**	**70.844**	**100**	**86,7**	**104.302**	**100**	**86,7**
A Kmetijstvo in lov, gozd., ribištvo	368	0,5	90,2	376	0,5	91,3	599	0,6	103,7
B Rudarstvo	304	0,4	95,6	307	0,4	96,8	494	0,5	102,0
C Predelovalne dejavnosti	**20.435**	**28,4 *(C=100)***	**84,0**	**19.856**	**28,0 *(C=100)***	**83,7**	**22.167**	**21,3 *(C=100)***	**97,7**
10 Proizvodnja živil	*1.617*	*7,9*	*95,0*	*1.594*	*8,0*	93,9	1.653	7,5	96,4
11 Proizvodnja pijač	*338*	*1,7*	*91,3*	*491*	*2,5*	134,3	920	4,1	89,8
13 Proizvodnja tekstilij	*362*	*1,8*	*74,1*	*364*	*1,8*	75,7	434	2,0	99,1
14 Proizvodnja oblačil	*150*	*0,7*	*91,0*	*148*	*0,7*	88,5	189	0,9	97,9
15 Prz. usnja, usnjenih izd.	*250*	*1,2*	*83,5*	*246*	*1,2*	81,1	247	1,1	114,6
16 Obdel.in predel.lesa	*584*	*2,9*	*88,7*	*580*	*2,9*	87,1	660	3,0	107,4
17 Prz. papirja in izd. iz papirja	*664*	*3,2*	*90,9*	*642*	*3,2*	87,0	727	3,3	99,6
18 Tiskar. in razmnoževanje	*397*	*1,9*	*89,5*	*393*	*2,0*	90,7	534	2,4	102,5
19 Prz. koksa in naftnih deriv.	*15*	*0,1*	*93,5*	*15*	*0,1*	89,4	38	0,2	100,2
20 Prz. kemikalij, kem.izd.	*1.236*	*6,0*	*87,3*	*1.189*	*6,0*	86,4	1.269	5,7	98,1
21 Prz. farmacevt. surovin, prepar.	*1.565*	*7,7*	*100,2*	*1.251*	*6,3*	95,4	2.281	10,3	95,1
22 Prz. izd. iz gume in plast. mas	*1.394*	*6,8*	*84,1*	*1.351*	*6,8*	81,6	1.379	6,2	100,9
23 Prz. nekovinskih mineralnih izd.	*790*	*3,9*	*83,3*	*780*	*3,9*	86,2	1.256	5,7	101,6
24 Proizvodnja kovin	*904*	*4,4*	*54,1*	*918*	*4,6*	56,8	1.344	6,1	99,2
25 Prz. kovin izdelkov	*2.332*	*11,4*	*74,6*	*2.285*	*11,5*	74,0	2.355	10,6	94,9
26 Prz. računal., elekt. in optič. izd.	*623*	*3,0*	*77,1*	*609*	*3,1*	78,4	678	3,1	90,4
27 Proizvodnja električnih naprav	*2.050*	*10,0*	*84,2*	*1.986*	*10,0*	83,8	2.028	9,1	95,5
28 Prz drugih strojev in naprav	*1.497*	*7,3*	*84,4*	*1.370*	*6,9*	79,0	1.298	5,9	95,0
29 Prz. motor. vozil, prikolic in polprik.	*2.688*	*13,2*	*92,7*	*2.667*	*13,4*	92,8	1.818	8,2	104,0
30 Prz drugih vozil in plovil	*94*	*0,5*	*85,6*	*97*	*0,5*	77,3	101	0,5	87,1
31 Proizvodnja pohištva	*385*	*1,9*	*79,5*	*402*	*2,0*	82,5	428	1,9	98,0
32 Druge raznovrstne predel. dej.	*233*	*1,1*	*91,8*	*226*	*1,1*	89,0	293	1,3	105,3
33 Popravila in mont. strojev, naprav	*269*	*1,3*	*85,1*	*255*	*1,3*	86,3	238	1,1	98,7
D Oskrba z el. energ., plin. in paro	3.776	5,3	101,1	3.605	5,1	101,2	6.267	6,0	104,1
E Oskrba z vodo; saniranje okolja	829	1,2	87,7	816	1,2	88,6	2.299	2,2	102,3
F Gradbeništvo	5.877	8,2	81,7	6.046	8,5	82,8	7.941	7,6	107,4
G Trg.; vzdrž. in popr. mot. vozil	24.707	34,4	83,5	24.216	34,2	83,4	17.886	17,1	98,9
H Promet in skladiščenje	3.422	4,8	89,0	3.537	5,0	95,3	10.896	10,4	104,1
I Gostinstvo	1.032	1,4	100,0	1.069	1,5	101,3	2.480	2,4	111,1
J Informac. in komunikac. dej.	3.069	4,3	97,8	2.923	4,1	102,2	4.481	4,3	104,3
K Finančne in zavarovalniške dej.	1.453	2,0	80,2	1.710	2,4	81,6	14.339	13,7	100,0
L Poslovanje z nepremičninami	674	0,9	84,4	644	0,9	79,2	4.503	4,3	114,6
M Strokov.,znan. in tehn. dej.	3.779	5,3	95,8	3.590	5,1	98,1	7.605	7,3	105,7
N Druge raznovrstne poslovne dej.	1.063	1,5	92,2	1.065	1,5	93,2	851	0,8	107,3
O Dej. javn. uprave; obr.; soc.var.	21	0,0	90,8	20	0,0	88,2	42	0,0	60,4
P Izobraževanje	91	0,1	101,3	86	0,1	100,6	94	0,1	104,6
Q Zdravstvo in socialno varstvo	220	0,3	111,7	203	0,3	114,0	354	0,3	108,7
R Kult., razvedr., in rekreac. dej.	572	0,8	90,7	617	0,9	98,9	852	0,8	98,7
S Druge dejavnosti	160	0,2	96,0	158	0,2	95,9	152	0,1	104,0

Vir: KAPOS GZS 2009, junij 2010 - na osnovi podatkov AJPES – podatkovna baza letnih poročil. 1) vrednost aktive na dan 31. 12. 2009

2. 1. 2. 1. Prihodki na tujih trgih in izvozniki

V 2009 je **13.457 izvoznikov**,[9] ki so zaposlovali 336.785 oseb ali 70,2 odstotkov vseh zaposlenih, ustvarilo 19 milijard evrov **čistih prihodkov na tujem trgu** ali za 18,6[10] odstotka manj kot v 2008. Poslovni izid izvoznikov se je od vstopa v EU v povprečju povečeval, v letu 2009 pa se je več kot prepolovil. Delež izvoza (blaga in storitev) v celotnih prihodkih družb v Sloveniji je v letu 2009 znašal 26,4 odstotka (v 2008 28,1%), medtem ko je za C-Predelovalne dejavnosti predstavljal 59,1 odstotka (v 2008 60,3%), kar je razvidno tudi iz grafa.

Delež prihodkov na tujem trgu v vseh ustvarjenih prihodkih, 2009

Vse družbe	26,4 %
Izvozniki	33,8 %
Velike družbe (izvozniki)	36,2 %

ŠTEVILO IZVOZNIKOV, DELEŽ IZVOZA IN ŠTEVILO ZAPOSLENIH PRI IZVOZNIKIH V LETU 2009

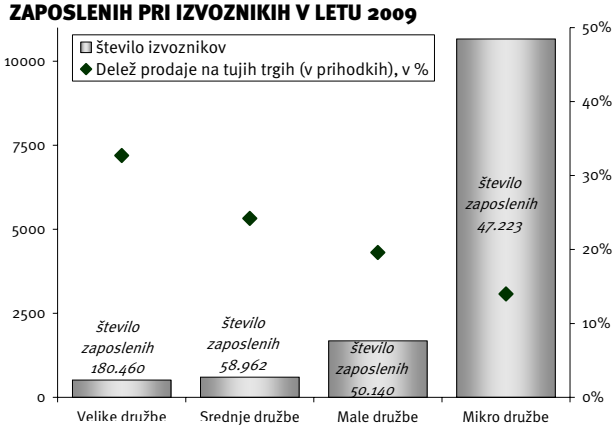

Vir: KAPOS GZS SKEP GZS

ŠTEVILO IZVOZNIKOV MED PREDELOVALNIMI DEJAVNOSTMI IN NJIHOV DELEŽ IZVOZA V LETU v %, 2009

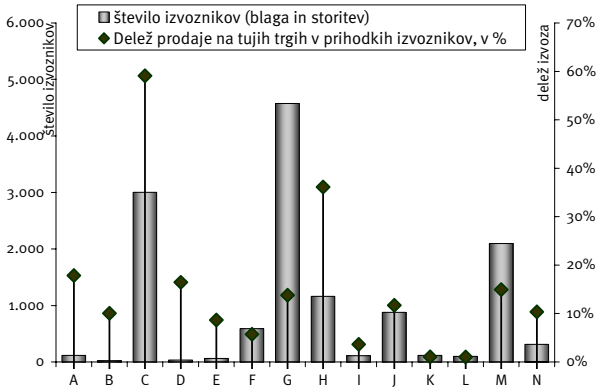

Vir: KAPOS GZS SKEP GZS

DELEŽ IZVOZNIKOV MED DRUŽBAMI V DEJAVNOSTI IN NJIHOV DELEŽ IZVOZA V LETU 2009, v %

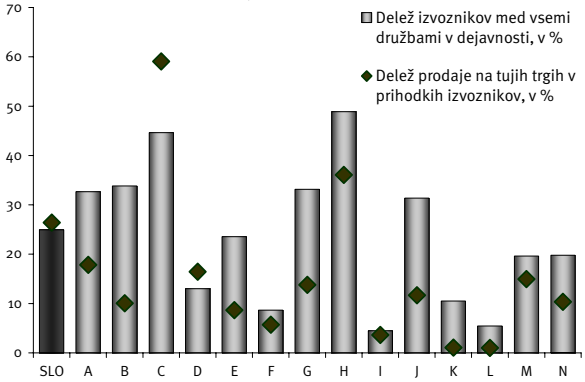

Vir: KAPOS GZS SKEP GZS

Med izvoznimi družbami imajo velika podjetja največji pomen, saj je v letu 2009 518 velikih družb ustvarilo za 13 milijard EUR izvoza ali 67,2 odstotka vseh prihodkov na tujih trgih. Te velike družbe zaposlujejo kar 53,6 odstotka (v 2008 55,2%) vseh zaposlenimi pri izvoznikih. Po številu podjetij je na tujih trgih navzočih največ mikro in majhnih družb - 91,7 odstotka družb, ki so ustvarile 19,3 odstotka prihodkov na tujih trgih in zaposlovale 28,9 odstotka vseh zaposlenih pri izvoznikih.

[9] Izvoznik – če je v letu 2009 zabeležil čisti prihodek od prodaje na tujem trgu.

[10] Če pogledamo nabor podjetij, ki so izvažala v 2009 in ta ista podjetja primerjamo z vrednostmi izvoza v letu 2008, so le ta v povprečju zmanjšala čisti prihodek na tujem trgu za 17,9 odstotkov, neto čisti dobiček pa zmanjšala za 55,6 odstotka.

- V 2009 je 100 največjih družb izvozilo 56,2 % vsega izvoženega blaga in storitev.
- 100 največjih izvoznikov je s prodajo na tujih trgih ustvarilo 62,7 % njihovega skupnega prihodka, kar je 14,8 % vseh ustvarjenih prihodkov v slovenskih podjetjih.
- Nekaj nad 750 družb je s prihodki na tujih trgih ustvarilo 85-odstotni delež (nekaj nad 2.000 družb 95-odstotni delež).
- Na tuje trge največ izvozijo C-predelovalne dejavnosti – 63,6 % vsega izvoženega blaga in storitev.

Od vseh družb – izvoznikov (13.457) je v **predelovalnih dejavnostih 3.003 družb – izvoznikov**. Slednji so v 2009 skupaj na **tujih trgih** ustvarili 12 milijard EUR prihodka ali za 18,3 odstotka manj kot leto prej. V predelovalnih dejavnostih so družbe dosegle 59,1-odstotni delež prihodkov na tujih trgih v celotnih prihodkih predelovalnih dejavnostih. V vseh čistih prihodkih predelovalnih dejavnostih je bil ta delež celo 62,2-odstoten.

Najbolj **izvozno usmerjene** so bili v 2009 29-Proizvajalci motornih vozil, prikolic in polprikolic, z ustvarjenim 85,2-odstotnim deležem ter 21-Proizvajalci farmacevtskih surovin in preparatov z 82,7-odstotnim deležem prihodkov na tujih trgih. Najmanj izvozno usmerjene so družbe iz dejavnosti 11-Proizvodnja pijač ter 18-Tiskarstva in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa.

PRIHODKI NA TUJIH TRGIH V PREDELOVALNIH DEJAVNOSTIH, 2009

SKD		Prihodki na tujih trgih v 000 EUR	Indeks 09/08	Delež prihodkov na tujih trgih v % [1)]	Indeks 09/08	Število izvoznikov
C - PREDELOVALNE DEJAVNOSTI		**12.075.395**	**81,7**	**59,1**	**97,3**	**3.003**
10	Proizvodnja živil	310.268	92,4	19,2	97,3	106
11	Proizvodnja pijač	33.170	99,8	9,8	109,2	24
13	Proizvodnja tekstilij	231.100	68,5	63,9	92,4	76
14	Proizvodnja oblačil	57.840	91,1	38,6	100,2	82
15	Proizv. usnja, usnjenih in sorod. izd.	175.164	87,1	70,1	104,3	23
16	Obdel.in predel.lesa; proi.izd. iz lesa	268.835	84,0	46,0	94,6	227
17	Proizv. papirja in izdelkov iz papirja	445.285	95,1	67,1	104,6	56
18	Tiskar. in razmnož. posnetih nosil. zapisa	74.756	97,5	18,8	109,0	194
19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	z	z	z	z	1
20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izd.	838.785	88,1	67,9	100,9	74
21	Proizv. farmacevt. surovin in preparatov	1.293.517	93,4	82,7	93,2	4
22	Proizv. izdelkov iz gume in plast. mas	840.082	83,8	60,3	99,6	285
23	Proizv. nekovinskih mineralnih izd.	275.491	78,9	34,9	94,6	108
24	Proizvodnja kovin	608.910	51,5	67,3	95,2	55
25	Pro.kovin.izdel., razen strojev in naprav	1.162.749	71,9	49,9	96,4	643
26	Proizv. računal., elektron. in optič.izd.	352.176	75,8	56,5	98,4	136
27	Proizvodnja električnih naprav	1.451.761	82,2	70,8	97,6	133
28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	905.356	76,3	60,5	90,4	286
29	Proizv. motor.vozil, prikolic in polprik.	2.290.805	93,5	85,2	100,9	85
30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	69.493	78,5	74,2	91,7	35
31	Proizvodnja pohištva	164.553	76,4	42,8	96,1	140
32	Druge raznovrstne predelovalne dej.	124.744	80,3	53,4	87,5	77
33	Popravila in montaža strojev in naprav	96.446	80,0	35,9	93,9	153

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi podatkov AJPES- baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

1) Delež prodaje na tujih trgih je izračunan kot razmerje med čistimi prihodki iz prodaje na tujih trgih in prihodki.

z) Zaupen podatek

2. 1. 3. Poslovni izid

Čisti dobiček je lani izkazalo 32.487 družb. Skupaj so ustvarile za 2.665 milijonov EUR oziroma 18,3 odstotka manj čistega dobička kot leto poprej. Po rasti čistega dobička izstopajo gospodarske družbe iz O-Dej. javne uprave; obrambe; socialnega varstva in P-Izobraževanja, po zmanjšanju čistega dobička glede na 2008 pa izstopajo R-Kulturne, razvedrilne in rekreacijske davnosti kot tudi L- Poslovanje z nepremičninami.

DOBIČEK, IZGUBA IN NETO ČISTI DOBIČEK GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH, 2009

		ČISTI DOBIČEK			ČISTA IZGUBA			NETO ČISTI DOBIČEK	
SKD		Št. družb z dobičkom	v 000 EUR	Indeks 09/08	Št. družb z izgubo	v 000 EUR	Indeks 09/08	v 000 EUR 2008	v 000 EUR 2009
SKUPAJ		**32.487**	**2.665.413**	**82**	**19.125**	**2.115.987**	**137**	1.715.883	549.426
A	Kmetijstvo in lov, gozd., ribištvo	200	10.882	86	129	19.003	108	-4.919	-8.121
B	Rudarstvo	43	5.911	75	26	4.052	36	-3.272	1.859
C	**Predelovalne dejavnosti**	**4.204**	**748.214**	**87**	**2.303**	**539.231**	**223**	**616.410**	**208.983**
10	*Proizvodnja živil*	*278*	*36.056*	*153*	*176*	*20.249*	*141*	9.287	15.807
11	*Proizvodnja pijač*	*37*	*4.539*	*28*	*30*	*129.719*	*1.521*	7.518	-125.180
13	*Proizvodnja tekstilij*	*81*	*12.742*	*88*	*75*	*21.266*	*199*	3.727	-8.523
14	*Proizvodnja oblačil*	*108*	*3.115*	*87*	*116*	*6.177*	*133*	-1.067	-3.062
15	*Prz. usnja, usnjenih izd.*	*34*	*3.486*	*68*	*12*	*256*	*5*	-54	3.230
16	*Obdel.in predel.lesa*	*314*	*12.828*	*106*	*175*	*18.961*	*140*	-1.519	-6.133
17	*Prz. papirja in izd. iz papirja*	*77*	*22.470*	*313*	*28*	*3.392*	*18*	-11.999	19.077
18	*Tiskar. in razmnoževanje*	*377*	*9.277*	*60*	*217*	*7.567*	*80*	5.972	1.710
19	*Prz. koksa in naftnih deriv.*	*4*	*144*	*80*	*1*	*265*	*3.823*	172	-121
20	*Prz. kemikalij, kem.izd.*	*82*	*41.377*	*95*	*45*	*14.522*	*113*	30.527	26.856
21	*Prz. farmacevt. surovin, prepar.*	*8*	*226.636*	*99*	*4*	*1.525*	*7.564*	228.928	225.111
22	*Prz. izd. iz gume in plast. mas*	*330*	*38.758*	*100*	*152*	*16.718*	*45*	1.736	22.040
23	*Prz. nekovinskih mineralnih izd.*	*154*	*25.900*	*47*	*95*	*27.834*	*393*	47.659	-1.934
24	*Proizvodnja kovin*	*49*	*7.080*	*14*	*31*	*67.902*	*325*	31.432	-60.822
25	*Prz. kovin izdelkov*	*905*	*49.444*	*56*	*494*	*64.673*	*448*	73.578	-15.229
26	*Prz. računal., elekt. in optič. izd.*	*146*	*15.379*	*43*	*62*	*12.459*	*246*	30.561	2.920
27	*Proizvodnja električnih naprav*	*167*	*52.855*	*80*	*73*	*15.867*	*476*	62.545	36.988
28	*Prz drugih strojev in naprav*	*315*	*115.689*	*183*	*127*	*27.964*	*280*	53.386	87.725
29	*Prz. motor. vozil, prikolic in polprik.*	*70*	*39.652*	*90*	*37*	*39.505*	*628*	37.936	148
30	*Prz drugih vozil in plovil*	*31*	*2.308*	*70*	*32*	*10.007*	*71*	-10.824	-7.699
31	*Proizvodnja pohištva*	*206*	*4.521*	*50*	*128*	*22.813*	*300*	1.400	-18.292
32	*Druge raznovrstne predel. dej.*	*136*	*12.450*	*82*	*68*	*7.228*	*48*	76	5.222
33	*Popravila in mont. strojev, naprav*	*295*	*11.508*	*65*	*125*	*2.363*	*102*	15.435	9.146
D	Oskrba z el. energ., plin. in paro	155	140.416	96	100	6.436	445	144.136	133.980
E	Oskrba z vodo; saniranje okolja	178	20.020	83	87	10.863	142	16.376	9.156
F	Gradbeništvo	3.964	149.533	70	2.481	138.044	238	154.454	11.489
G	Trg.; vzdrž. in popr. mot. vozil	8.077	593.203	85	4.985	230.349	89	441.432	362.855
H	Promet in skladiščenje	1.391	110.054	72	881	237.246	498	106.044	-127.192
I	Gostinstvo	1.229	31.256	90	1.084	68.629	114	-25.567	-37.373
J	Informac. in komunikac. dej.	1.819	224.552	73	907	114.350	123	214.669	110.202
K	Finančne in zavarovalniške dej.	618	218.708	82	443	469.165	84	-290.597	-250.456
L	Poslovanje z nepremičninami	966	52.470	59	775	49.490	125	49.702	2.980
M	Strokov.,znan. in tehn. dej.	7.107	283.860	79	3.284	115.973	125	265.278	167.888
N	Druge raznovrstne poslovne dej.	912	27.917	100	583	34.441	158	5.946	-6.524
O	Dej. javn. uprave; obr.; soc.var.	4	632	714	4	4	8	39	628
P	Izobraževanje	322	6.207	143	233	2.927	152	2.421	3.280
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	604	16.659	84	220	3.698	76	14.940	12.961
R	Kult., razvedr., in rekreac. dej.	284	19.488	58	251	68.025	258	7.367	-48.536
S	Druge dejavnosti	410	5.429	105	349	4.061	98	1.025	1.368

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi podatkov AJPES- baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

Kar 35,5 odstotka vseh družb (v 2008 le 29,7 %) oziroma 19.125 družb je v 2009 izkazalo **čisto izgubo** v višini 2.116 milijonov EUR. Čista izguba je bila v 2009 za 37 odstotkov višja (v 2008 za 175 %) glede na predhodno leto. Te družbe so skupaj zaposlovale 131.541 delavcev ali kar za 27,4 odstotka vseh zaposlenih. Največ družb z izgubo je bilo v trgovinskih dejavnostih (4.985 družb), največji delež (22,2%) čiste izgube pa so ustvarile K-Finančne in zavarovalniške dejavnosti.

Poslovni izid, izražen kot **neto čisti dobiček** gospodarskih družb,[11] je bil tako še bolj kot v letu 2008 odraz finančne in gospodarske krize. V letu 2009 je bilo ustvarjenega le 549 milijonov EUR neto čistega dobička, kar je bilo glede na 2008 kar za 68 odstotka manj (v 2008 je bil le-ta glede na leto 2007 nižji za 51,8 odstotka). Tako iz poslovnega kot iz finančnega delovanja so se prihodki v povprečju zmanjšali bolj kot odhodki. Tako so slabi rezultati v letu 2009 po slabših rezultatih v 2008 še dodatno skrhali podjetja in njihovo kondicijo.

NETO ČISTI DOBIČEK / IZGUBA DRUŽB V LETIH 2007 - 2009

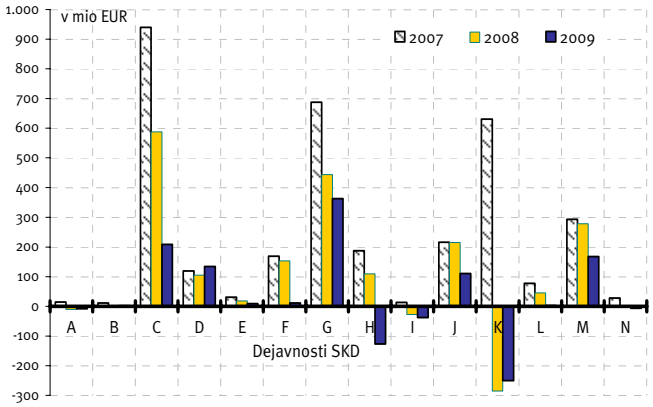

Vir: KAPOS GZS 2010 SKEP GZS

NETO ČISTI DOBIČEK / IZGUBA, v tisoč EUR, 2009

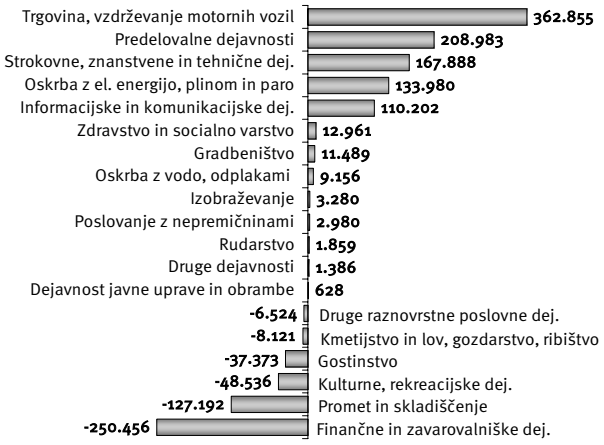

Vir: AJPES SKEP GZS

Največjo neto čisto izgubo, 251 milijonov evrov, je zaradi zmanjšanja vrednosti finančnega premoženja in posledičnih oslabitev izkazalo področje F- Finančne in zavarovalniške dejavnosti, kamor sodi tudi dejavnost holdingov. V dejavnost holdingov je uvrščenih 268 družb, ki so izkazale 201 milijonov evrov neto čiste izgube. Največji delež neto čistega dobička je v tem letu ustvarila dejavnost G-Trgovina, vzdrževanje in popravila vozil, 363 mio evrov, ki pa je bil glede na leto 2008 za 17,8 odstotkov nižji; Sledijo predelovalne dejavnosti (209 mio evrov), ki pa se je jim je neto čisti dobiček zmanjšal najbolj, kar za 66,1 odstotka. Pri nekaterih dejavnostih poslovni rezultati bistveno odstopajo od povprečja. Z vidika regij je kar sedem statističnih regij od dvanajstih v 2009 beležilo neto čisto izgubo (v 2008 le ena).

NETO ČISTI DOBIČEK DRUŽB PO VELIKOSTI, 2009

Družbe	v 000 EUR	Indeks 09/08
Velike	416.921	49,9
Srednje	111.520	41,2
Male	106.323	37,3
Mikro	-85.338	-

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi podatkov AJPES.

Največji delež neto čistega dobička so ustvarile velike družbe (417 milijonov evrov), vendar se je glede na 2008 njihov čisti dobiček prepolovil. Mikro družbe so v 2009 prvič izkazale neto čisto izgubo v vrednosti 85 milijonov evrov.

V **predelovalnih dejavnostih** je **čisti dobiček** v višini 748 milijonov EUR izkazalo 4.204 predelovalnih **družb** ali 7,8 odstotka vseh aktivnih družb v Sloveniji. Ta se je v 2009 glede na 2008 zmanjšal za 12,8 odstotka. **Čisto izgubo** v

[11] Bank, zavarovalnice, nekateri skladi in pooblaščene investicijske družbe ter družbe v stečaju niso upoštevane.

višini 539 milijonov EUR je v 2009 ustvarilo 2.303 predelovalnih družb in je bila v primerjavi z letom prej višja kar za 123,1 odstotka (v 2008 za 95,3 %).

V primerjavi z letom poprej se je po skoraj prepolovljenem **poslovnem izidu** gospodarskih družb v **predelovalnih dejavnostih** v 2008, le-ta v 2009 še dodatno znižal za dve tretjini. **Neto čisti dobiček**, kot razlika med čistim dobičkom in izgubo, se je z 209 milijoni EUR nominalno zmanjšal za 66,1 odstotka glede na leto 2008. V predhodnih letih (2006, 2007) so vse predelovalne dejavnosti v povprečju zabeležile neto čisti dobiček, v 2008 je zaradi posledic finančne in gospodarske krize neto čisto izgubo beležilo 8 in v 2009 že 10 od 23 predelovalnih dejavnosti. Največ neto čiste izgube sta ustvarili v 11-Proizvodnji pijač s 125 milijonov EUR neto čiste izgube in 24-Proizvodnji kovin s 61 milijoni EUR čiste izgube. Največ neto čistega dobička so zopet ustvarili v 21-Proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov, 225 milijonov EUR, sledijo 28-Proizvajalci drugih strojev s 88 milijoni EUR neto čistega dobička.

NETO ČISTI DOBIČEK / IZGUBA PREDELOVALNIH DRUŽB V LETIH 2007-2009

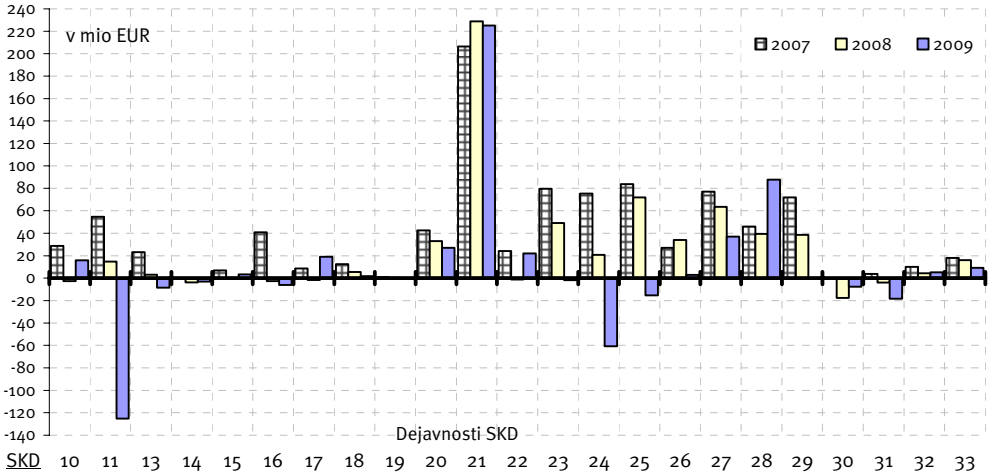

Vir: KAPOS GZS 2010 SKEP GZS

Skupni ustvarjeni **EBDIT** *(Earnings Before Depreciation, Interest and Taxes)* - dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo gospodarskih družb, je za vse gospodarske družbe v letu 2009 znašal 7.060 milijonov EUR, kar je za 10,5 odstotka manj leto pred tem. S področja **predelovalnih dejavnosti** je ta znašal 2.104 milijonov EUR, kar je za 10,2 odstotka manj kot leto pred tem. Največja razlika med izkazanim čistim dobičkom in EBDIT-om nastane v kapitalno intenzivnejših družbah oz. dejavnostih, kjer poleg samega poslovanja na izid pomembneje vplivajo tudi stroški prevrednotenja, amortizacije, obresti in davka od dohodka.

2. 2. Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v letu 2009

2. 2. 1. Dodana vrednost

Uspešnost poslovanja posamezne družbe, dejavnosti, regije, poleg ustvarjenega dobička kaže še vrsta finančnih kazalnikov, ki dopolnjujejo in kvalitativno izboljšujejo povednost samega poslovnega izida, torej dobička ali izgube. Med njimi je vodilni kazalnik **dodana vrednost** [12], ki kaže, koliko vrednosti je posamezna družba, dejavnost ali regija v določenem obdobju »dodala« s svojo dejavnostjo.

V Sloveniji so leta 2009 vse gospodarske družbe skupaj ustvarile 16.397 milijonov EUR **dodane vrednosti**, kar je nominalno 7,3 odstotka manj kot leto pred tem.

[12] Natančen izračun dodane vrednosti je prikazan v metodoloških razlagah.

Predelovalne dejavnosti so ustvarile za 5.446 milijonov EUR **dodane vrednosti**, kar je nominalno za 11,6 odstotka manj.

V strukturi dodane vrednosti gospodarskih družb po dejavnostih predstavljajo največji delež C-Predelovalne dejavnosti s 33,2-odstotnim, G-trgovina z 18,9-odstotnim in F-Gradbeništvo z 8,3-odstotnim deležem v ustvarjeni dodani vrednosti. **Rast dodane vrednosti** je bila med dejavnostmi najvišja v Q-Zdravstvu in socialnem varstvu (14,6 %) ter O- Dejavnost javne uprave, obrambe, soc. varstva (6,4 %). V C-Predelovalnih dejavnostih je bilo ustvarjene za 5.446 milijonov EUR dodane vrednosti, njeno zmanjšanje pa je bilo 11,6-odstotno glede na 2008.

Medtem ko so v letu 2008 še skoraj vse dejavnosti beležile rasti DV, se je situacija v letu 2009 povsem spremenila – poslabšala, kar prikazujeta tudi spodnja grafa.

RAST DODANE VREDNOSTI DRUŽB (DV) IN RAST DV NA ZAPOSLENEGA, 2009

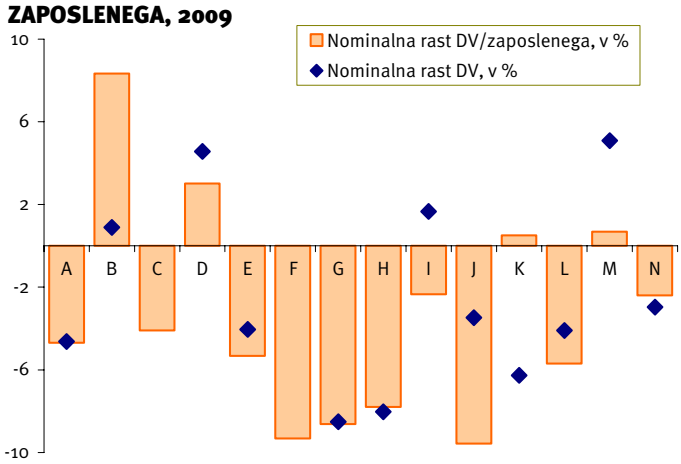

Vir: KAPOS GZS 2010

SKEP GZS

RAST DODANE VREDNOSTI DRUŽB (DV) IN RAST DV NA ZAPOSLENEGA, 2008

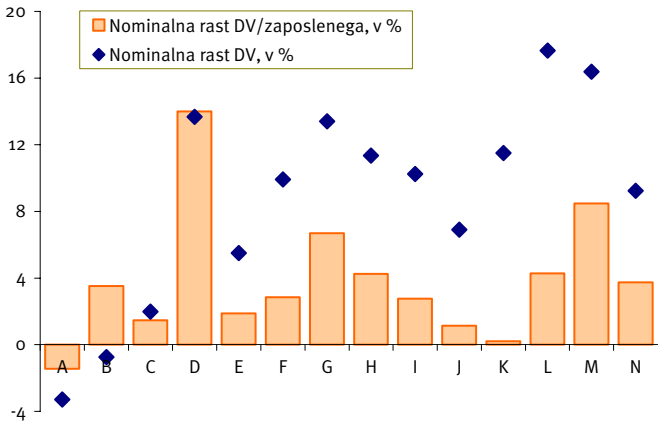

Vir: KAPOS GZS 2009

SKEP GZS

Največ dodane vrednosti v **predelovalnih dejavnostih** sta v letu 2009 ustvarili 21-Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov s 12,8-odstotnim deležem in 25-Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav s 11,5-odstotnim deležem ter s tem pomembno vplivala na rast kazalcev celotne industrije.

Med posameznimi področji **predelovalnih dejavnosti** je bila rast **dodane vrednosti** najvišja v 17-Proizvodnji papirja in izdelkov iz papirja (24,3-odstotna rast) ter 19- Proizvodnji koksa in naftnih derivatov (8,8-odstotna rast). Dodano vrednost so najbolj zmanjšali 24-Proizvajalci kovin - kar za 44,2 odstotka, 26-Proizvajalci računalniških, elektronskih in optičnih izdelkov za 21,8 odstotka, 25-Proizvajalci kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav za 20,5 odstotka, 23-Proizvajalci nekovinskih mineralnih izdelkov za 18,2 odstotka ter tudi 31-Proizvajalci pohištva za 17,1 odstotka. V 2008 je zmanjšanje vrednosti dodane vrednosti beležilo 12 od 23 oddelkov predelovalnih dejavnosti po SKD-standardni klasifikaciji dejavnosti, v 2009 pa kar 19 od 23 oddelkov predelovalnih dejavnosti.

2. 2. 2. Produktivnost in stroški dela

Letna poročila o poslovanju gospodarskih družb omogočajo tudi razmeroma podrobno analizo poslovanja z vidika **stroškov dela** ter enega od možnih izračunov za ugotavljanje gibanja **produktivnosti dela**[13].

[13] Indikatorji produktivnosti se lahko izračunavajo na različne načine in z različnimi viri podatkov. Najpogostejše se kot merilo produktivnosti uporablja dodana vrednost na zaposlenega, ki je upoštevana tudi v statistiki nacionalnih računov. Glede na osnovno poslanstvo nacionalnih računov, ki je v zagotavljanju celovite slike funkcioniranja nacionalne ekonomije le na agregatni ravni in na ravni njenih najpomembnejših segmentov, je

DODANA VREDNOST (DV) GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH, 2009

SKD		DV v 000 EUR	Indeks 09/08	Struktura v %	DV na zap. v EUR	Indeks 09/08	Indeks ravni SLO =100
SKUPAJ		16.396.799	92,7	100	34.168	95,2	100
A	Kmetijstvo in lov, gozd., ribištvo	101.665	95,4	0,6	26.392	95,3	77
B	Rudarstvo	147.984	100,9	0,9	47.830	108,3	140
C	Predelovalne dejavnosti	5.446.437	88,4	33,2	31.523	95,9	92
D	Oskrba z el. energ., plin. in paro	701.382	104,6	4,3	90.560	103,0	265
E	Oskrba z vodo; saniranje okolja	300.368	96,0	1,8	34.088	94,7	100
F	Gradbeništvo	1.361.878	87,9	8,3	25.538	90,7	75
G	Trg.; vzdrž. in popr. mot. vozil	3.107.123	91,5	18,9	34.753	91,4	102
H	Promet in skladiščenje	1.192.020	92,0	7,3	32.407	92,2	95
I	Gostinstvo	411.578	101,7	2,5	23.253	97,7	68
J	Informac. in komunikac. dej.	1.062.746	96,5	6,5	59.295	90,4	174
K	Finančne in zavarovalniške dej.	297.255	93,7	1,8	79.531	100,5	233
L	Poslovanje z nepremičninami	257.038	95,9	1,6	71.396	94,3	209
M	Strokov.,znan. in tehn. dej.	1.237.596	105,1	7,5	42.803	100,7	125
N	Druge raznovrstne poslovne dej.	379.222	97,0	2,3	18.239	97,6	53
O	Dej. javn. uprave; obr.; soc.var.	9.922	106,4	0,1	39.363	109,9	115
P	Izobraževanje	34.740	99,7	0,2	26.081	97,5	76
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	115.634	114,6	0,7	35.413	102,7	104
R	Kult., razvedr., in rekreac. dej.	171.402	89,1	1,0	44.763	91,7	131
S	Druge dejavnosti	60.808	103,5	0,4	22.059	102,3	65

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi podatkov AJPES- baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

Produktivnost dela je z uveljavljanjem določb iz »*Kolektivne pogodbe o izredni uskladitvi plač za leto 2007 in načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in drugih osebnih prejemkih za leti 2008 in 2009 – KPPI«* (Uradni list RS, št. 62/2008) ter ob cenah življenjskih potrebščin postala eden izmed možnih elementov usklajevanja plač tudi na ravneh kolektivnih pogodb posameznih dejavnosti oziroma podjetij.

V Sloveniji je bilo v letu 2009 v povprečju ustvarjenih 34.168 evrov dodane vrednosti na zaposlenega.

Dodana vrednost na zaposlenega kot merilo produktivnosti dela je bila minulo leto nominalno za 4,8 odstotka nižja kot leto prej, realno pa za 5,6 odstotka nižja.

Najvišjo **dodano vrednost na zaposlenega** med vsemi dejavnostmi izkazuje dejavnost D-Oskrba z električno energijo, plinom in paro, 90.560 evrov, sledi K-Finančne in zavarovalniške dejavnosti, 79.531 evrov in L-Poslovanje z nepremičninami, 71.396 evrov.

Nadpovprečno dodano vrednost na zaposlenega je v Sloveniji po področjih ustvarilo 10 dejavnosti, podpovprečno pa 9 dejavnosti med vsemi (19-imi) dejavnostmi SKD.

DODANA VREDNOST NA ZAPOSLENEGA, 2009
po področjih dejavnosti (Slovenija = 100)

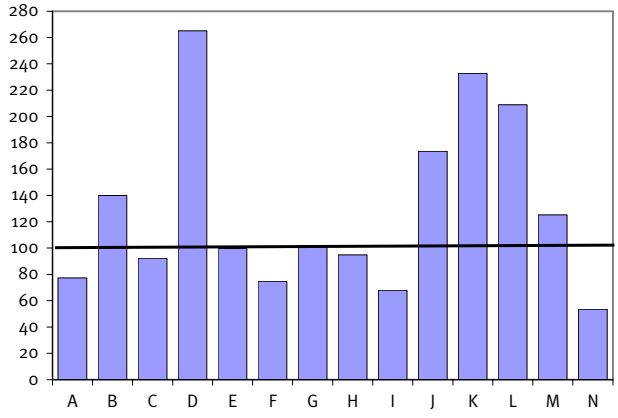

Vir: KAPOS GZS 2010 SKEP GZS

razumljivo, da nacionalni računi niso zadostna podatkovna osnova za spremljanje produktivnosti na različnih ravneh z različnimi merami produktivnosti, kot jih narekujejo določbe politike plač. Za potrebe ugotavljanja rasti produktivnosti oziroma njenega razmerja do realne rasti plač na ravni posameznih dejavnosti ali celo kolektivnih pogodb dejavnosti zato najprimernejšo podatkovno osnovo za izračun dodane vrednosti in za sprejemljivo oceno opravljenih ur predstavljajo podatki iz izkaza poslovnega izida (Bregar str. 22). Prav takšen izračun omogočajo podatki, ki jih zajemamo v KAPOS-Kazalnikih poslovanja GZS.

Glede na slovensko povprečje je bila **v C-Predelovalnih dejavnostih, dodana vrednost na zaposlenega** nekoliko **pod povprečjem** – znašala je 31.523 EUR.

Med predelovalnimi dejavnostmi so ustvarili najvišjo dodano vrednost na zaposlenega v 21-Proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov, 91.010 evrov, v 11-Proizvodnji pijač, 64.600 evrov, v 20-Proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov, 42.920 evrov. Najnižjo dodano vrednost na zaposlenega so lani ustvarili v 14-Proizvodnji oblačil, 14.553 evrov, 31-Proizvodnji pohištva, 17.285 evrov in 15-Proizvodnji usnja in izdelkov, 18.242 evrov.

DODANA VREDNOST NA ZAPOSLENEGA, 2009
po področjih dejavnosti (C-Predelovalne dejavnosti = 100)

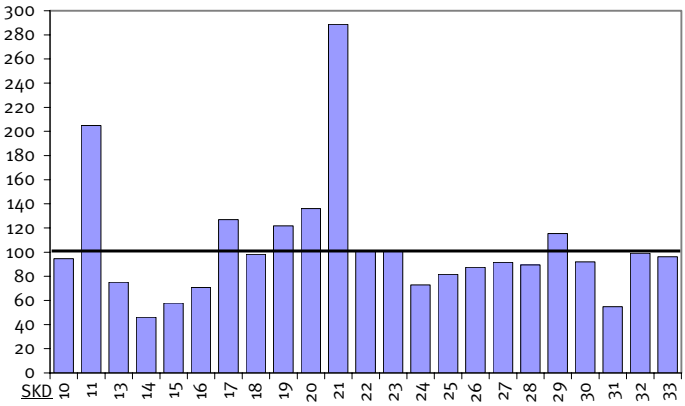

Vir: KAPOS GZS 2010 SKEP GZS

V letu 2009 se je **produktivnost dela,** kot dodana vrednost na zaposlenega, **v predelovalnih dejavnostih** nominalno zmanjšala za 4,1 odstotka in realno za 5 odstotkov. **Rast dodane vrednosti na zaposlenega** je bila med predelovalnimi dejavnostmi v letu 2009 glede na leto 2008 najvišja v 17-Proizvodnji papirja in izdelkov iz papirja (35,2%), 19-Proizvodnji koksa in naftnih derivatov (21%), 30-Proizvodnji drugih vozil in plovil (13,5%). Dodana vrednost na zaposlenega se je najbolj znižala v 24-Proizvodnji kovin (36,3%), 31-Proizvodnji pohištva (17,2%), 23-Proizvodnji nekovinskih mineralnih izdelkov (14,7%).

RAST DODANE VREDNOSTI PREDELOVALNIH DRUŽB (DV) IN RAST DV NA ZAPOSLENEGA, 2008

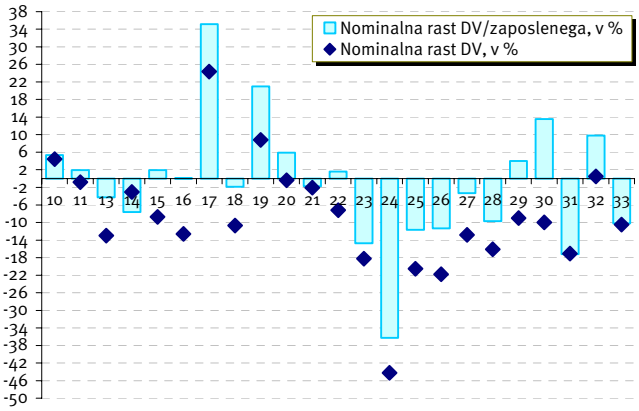

Vir: KAPOS GZS 2010 SKEP GZS

Slovenske gospodarske družbe **v predelovalnih dejavnostih** se po višini dodane vrednosti na zaposlenega, po razpoložljivih podatkih za leto 2007, v primerjavi z državami članicami Evropske unije uvrščajo relativno nizko, na 17. mesto. Za Slovenijo zaostajajo Bolgarija, Romunija, Litva, Latvija, Estonija, Slovaška, Poljska, Češka, Portugalska in Madžarska, preostale države so imele višjo dodano vrednost na zaposlenega od Slovenije.

DODANA VREDNOST NA ZAPOSLENEGA V PREDELOVALNIH DEJAVNOSTIH, PO IZBRANIH DRŽAVAH

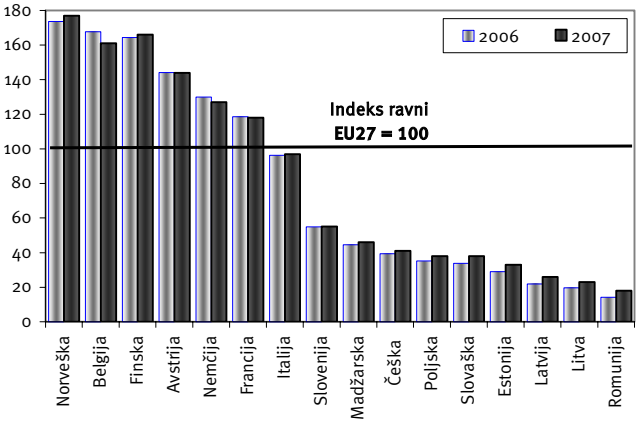

Vir: Eurostat SKEP GZS

Na spodnji sliki je prikazana primerjava konkurenčne pozicije izbranih držav EU v predelovalni industriji za leto 2007. Za primerjavo smo vzeli tri različne parametre, in sicer prihodek na zaposlenega (R/Z) ter ustvarjeno dodane vrednost na zaposlenega (DV/Z). Kot tretji parameter primerjamo stroške dela (L/DV), ker ti vplivajo na porabo

bruto dodane vrednosti in na razmerje delitve, ki je namenjena porabi in akumulaciji. Panoga je tem bolj uspešna, čim bolj levo zgoraj je njena pozicija (čim manjši delež stroškov dela v bruto dodani vrednosti, čim višji prihodek na zaposlenega) in čim večja je površina krogca (večja površina – večja bruto dodana vrednost na zaposlenega).

KONKURENČNA POZICIJA V PREDELOVALNIH DEJAVNOSTIH MED IZBRANIMI DRŽAVAMI EU, ZA LETO 2007

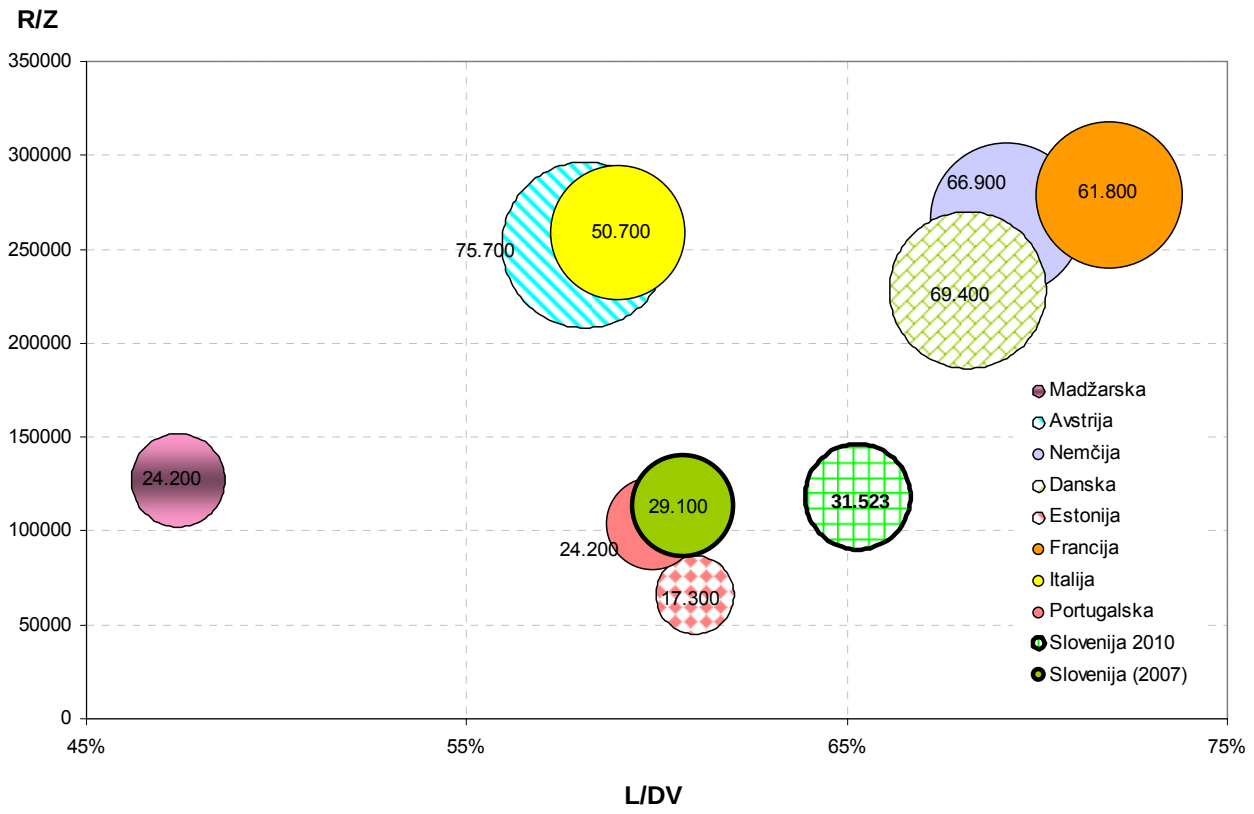

Rast plač na zaposlenega vseh gospodarskih družb je bila za leto 2009 nominalno 1,2-odstotna in realno 0,3-odstotna. V predelovalnih dejavnostih je bila rast plač nominalno 1-odsotna in realno 0,1-odstotna.

Za vse gospodarske družbe skupaj je v letu 2009 **rast produktivnosti zaostajala za rastjo plač** za 6 odstotnih točk, v letu 2008 je bil ta zaostanek za 3,7 odstotnih točk (razlika med nominalnima stopnjama rasti). To je močno zmanjšalo stroškovno konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Pri tem so bile med med posameznimi dejavnostmi ter med posameznimi podjetji precejšnje razlike. **V predelovalnih dejavnostih** razlika med nominalnima stopnjama rasti po tem izračunu kaže, da je v letu 2009 **rast produktivnosti zaostajala za rastjo plač** kar za 5,1 odstotne točke (v letu 2008 za 6,5 odstotne točke). Nazadnje je rast plač prehitela rast produktivnosti v letu 2005.

RAST DODANE VREDNOSTI IN STROŠKA DELA NA ZAPOSLENEGA, nominalna rast v %

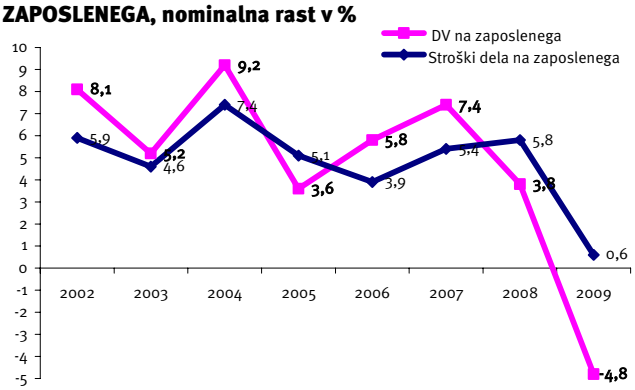

Vir: KAPOS GZS, AJPES, baza podatkov letnih poročil
Opomba: Rasti DV/zaposlenega je izračunana na podlagi podatkov iz letnih poročil, ki so jih družbe predložile za posamezna leta.

DODANA VREDNOST GOSPODARSKIH DRUŽB V PREDELOVALNIH DEJAVNOSTIH, 2009

SKD		Dodana vrednost v 000 EUR	Indeks 09/08	Struktura v % C=100	DV na zaposlenega v EUR	Indeks 09/08	Indeks ravni C = 100
C - PREDELOVALNE DEJAVNOSTI		5.446.437	88,4	100	31.523	95,9	100
10	Proizvodnja živil	349.394	104,5	6,4	29.843	105,4	94,7
11	Proizvodnja pijač	104.745	99,2	1,9	64.600	101,9	204,9
13	Proizvodnja tekstilij	121.295	87,0	2,2	23.702	95,7	75,2
14	Proizvodnja oblačil	59.217	97,0	1,1	14.553	92,4	46,2
15	Proizv. usnja, usnjenih in sorod. izd.	61.054	91,3	1,1	18.242	101,9	57,9
16	Obdel.in predel.lesa; proi.izd. iz lesa	161.786	87,4	3,0	22.277	100,1	70,7
17	Proizv. papirja in izdelkov iz papirja	181.727	124,3	3,3	40.028	135,2	127,0
18	Tiskar. in razmnož. posnetih nosil.zapisa	122.072	89,3	2,2	30.966	98,2	98,2
19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	2.834	108,8	0,1	38.384	121,0	121,8
20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	283.281	99,6	5,2	42.920	105,9	136,2
21	Proizv. farmacevt. surovin in preparatov	697.852	97,9	12,8	91.010	98,3	288,7
22	Proizv. izdelkov iz gume in plast. mas	350.602	92,8	6,4	31.871	101,6	101,1
23	Proizv. nekovinskih mineralnih izdelkov	221.572	81,8	4,1	31.753	85,3	100,7
24	Proizvodnja kovin	183.007	55,8	3,4	22.983	63,7	72,9
25	Pro.kovin.izdel., razen strojev in naprav	627.915	79,5	11,5	25.714	88,3	81,6
26	Proizv. računal., elektron. in optič.izd.	209.476	78,2	3,8	27.584	88,7	87,5
27	Proizvodnja električnih naprav	519.395	87,2	9,5	28.870	96,7	91,6
28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	406.492	83,9	7,5	28.169	90,3	89,4
29	Proizv. motor.vozil, prikolic in polprik.	450.619	91,0	8,3	36.394	104,0	115,4
30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	21.445	90,0	0,4	28.989	113,5	92,0
31	Proizvodnja pohištva	126.633	82,9	2,3	17.285	82,8	54,8
32	Druge raznovrstne predelovalne dej.	70.564	100,5	1,3	31.276	109,8	99,2
33	Popravila in montaža strojev in naprav	113.460	89,5	2,1	30.299	89,8	96,1

STROŠKI DELA - IZBRANI KAZALNIKI, 2009

SKD		Delež stroškov dela v odhodkih [1]	Indeks 09/08	Delež stroškov dela v dodani vrednosti [2]	Indeks 09/08
SKUPAJ		14,7%	112,8	63,4%	105,6
A	Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	20,7%	109,3	76,6%	104,7
B	Rudarstvo	32,9%	97,0	68,4%	93,1
C	Predelovalne dejavnosti	17,9%	111,0	65,3%	105,0
D	Oskrba z el. energ., plinom in paro	7,1%	102,9	36,6%	99,6
E	Oskrba z vodo; saniranje okolja	24,9%	115,2	67,8%	106,4
F	Gradbeništvo	16,0%	115,7	71,2%	108,9
G	Trg.; vzdrž. in popr. motornih vozil	7,8%	120,3	61,0%	109,6
H	Promet in skladiščenje	23,9%	104,5	71,0%	108,3
I	Gostinstvo	28,4%	104,2	73,8%	103,8
J	Informac. in komunikac. dejavnosti	20,4%	103,6	56,1%	109,7
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	7,4%	114,5	42,8%	99,7
L	Poslovanje z nepremičninami	12,7%	130,2	31,8%	107,4
M	Strokov.,znan. in tehn. dejavnosti	21,7%	106,4	62,8%	99,3
N	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	30,8%	107,2	86,6%	102,9
O	Dej. javn. uprave; obrambe; soc.var.	29,5%	114,7	59,7%	95,0
P	Izobraževanje	30,5%	102,7	75,8%	103,6
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	37,8%	103,8	66,1%	103,2
R	Kult., razvedr., in rekreac. dejavnosti	19,8%	94,4	71,2%	104,8
S	Druge dejavnosti	31,0%	108,0	80,7%	100,0

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi podatkov AJPES- baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

1) Delež stroškov dela v odhodkih je izračunan kot razmerje med stroški dela in odhodki.

2) Delež stroškov dela v dodani vrednosti je izračunan kot razmerje med stroški dela in dodano vrednostjo.

Delež stroška dela v dodani vrednosti za vse gospodarske družbe je za 2009 znašal 63,4 odstotka, ki se je glede na 2008 povečal za 5,6 odstotka. Največji delež stroška dela v dodani vrednosti izkazujejo dejavnosti z najnižjo dodano vrednostjo in tudi najbolj delovno intenzivne panoge kot so N-Druge raznovrstne poslovne dejavnosti, S-Druge dejavnosti, A-Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, P-Izobraževanje, kjer njihov delež stroška dela v dodani vrednosti predstavlja nad 75 odstotkov ter njihov strošek dela v odhodkih znaša nad 30 odstotkov (razen kmetijstvo nad 20%). Lastnikom, državi in za razvoj v teh panogah po plačilu delovne sile ostane le malo dodane vrednosti. **Predelovalne dejavnosti** so v 2009 izkazale 65,3-odstotni delež stroškov dela v dodani vrednosti. Največji delež obremenjenosti dodane vrednosti s plačno maso med predelovalnimi dejavnostmi izkazujejo najbolj delovno intenzivne panoge, kot so 14-Proizvajalci oblačil 91,6 % (v 2008 89,5 %), 31-Proizvajalci pohištva (90 %) in 24-Proizvajalci kovin (88,7 %). Najmanjši delež stroškov dela v dodani vrednosti izkazujejo 21-Proizvajalci farmacevtskih surovin in preparatov (41,8 %), 11-Proizvajalci pijač (42,9 %).

Delodajalci so v povprečju **na zaposlenega za stroške dela** namenili 21.674 EUR, kar je bilo za 0,6 odstotka več kot v letu 2008, v predelovalnih dejavnostih 20.583 EUR ali za 0,7 odstotka več. Največ stroškov dela na zaposlenega so imeli v K-Finančnih in zavarovalniških dejavnostih (34.047 EUR), J-Informacijskih in komunikacijskih dejavnostih (33.270 EUR), D-Oskrbi z električno energijo, plinom in nafto (33.156 EUR) in najmanj v N-Drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (15.788 EUR) ter I-Gostinstvu (17.157 EUR). Med **predelovalnimi dejavnostmi** so daleč največ za stroške dela na zaposlenega namenili v 21-Proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov, v povprečju 38.074 EUR, sledi dejavnost 11-Proizvodnje pijač z 27.729 EUR. in 19-Proizvodnje koksa in naftnih derivatov z 26.998 EUR. Najmanj so znašali stroški dela na zaposlenega v 14-Proizvodnji oblačil 13.324 EUR.

IZBRANI KAZALNIKI PRODUKTIVNOSTI IN STROŠKOV DELA V PREDELOVALNIH DEJAVNOSTIH, 2009

SKD		Stroški dela na zaposlenega v EUR	Indeks 09/08	Plače na zaposlenega v EUR	Indeks 09/08
C - PREDELOVALNE DEJAVNOSTI		**20.583**	**100,7**	**14.878**	**101,0**
10	Proizvodnja živil	19.159	100,8	13.611	102,2
11	Proizvodnja pijač	27.729	106,0	19.311	104,4
13	Proizvodnja tekstilij	17.260	102,1	12.256	102,9
14	Proizvodnja oblačil	13.324	96,8	9.501	97,5
15	Proizv. usnja, usnjenih in sorod. izdelk.	15.503	102,4	10.957	102,8
16	Obdel.in predel.lesa; proi.izd. iz lesa	16.458	98,8	11.911	99,0
17	Proizv. papirja in izdelkov iz papirja	22.321	108,3	15.978	107,0
18	Tiskar. in razmnož. posnetih nosil.zapisa	20.196	99,5	14.638	99,5
19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	26.998	101,6	20.706	104,0
20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	24.148	102,0	18.041	103,0
21	Proizv. farmacevt. surovin in preparatov	38.074	102,1	29.183	101,6
22	Proizv. izdelkov iz gume in plast. mas	20.867	101,8	15.004	102,2
23	Proizv. nekovinskih mineralnih izdelkov	20.506	98,7	14.704	98,9
24	Proizvodnja kovin	20.383	93,5	13.992	91,0
25	Pro.kovin.izdel., razen strojev in naprav	19.399	99,6	13.981	99,7
26	Proizv. računal., elektron. in optič.izd.	21.135	102,3	15.078	101,1
27	Proizvodnja električnih naprav	19.800	101,9	14.013	102,3
28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	20.484	96,8	14.893	97,4
29	Proizv. motor.vozil, prikolic in polprik.	20.852	104,9	15.449	108,6
30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	22.513	102,9	16.696	105,0
31	Proizvodnja pohištva	15.556	93,9	11.177	94,4
32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	18.188	101,7	13.240	102,3
33	Popravila in montaža strojev in naprav	23.470	99,2	16.924	99,0

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi podatkov AJPES- baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

Primerjava konkurenčne pozicije izbranih dejavnosti predelovalne industrije po izbranih parametrih

Primerjamo tri različne parametre: prihodek na zaposlenega (R/Z), ustvarjeno dodane vrednost na zaposlenega (DV/Z) in stroške dela v dodani vrednosti (L/DV). Primerjava kaže razmerje delitve bruto dodane vrednosti, ki je namenjena porabi in akumulaciji. Panoga je tem bolj uspešna, čim bolj levo zgoraj je njena pozicija.

KONKURENČNA POZICIJA V PREDELOVALNIH DEJAVNOSTIH, PO IZBRANIH DEJAVNOSTIH SKD , 2009

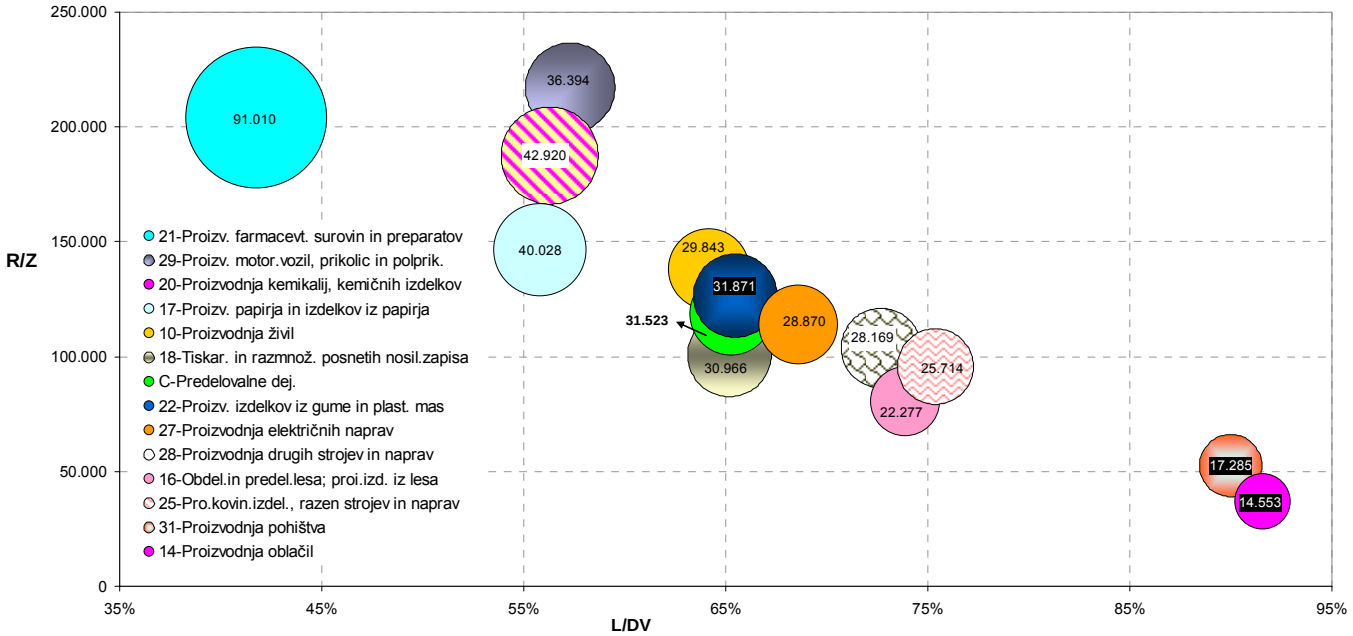

Po izračunu iz letnih poročil vseh gospodarskih družb je leta 2009 **delež stroškov dela v vseh odhodkih** v povprečju 14,7-odstoten ali kar za 12,8 odstotkov višji kot v letu 2008**.** V **predelovalnih dejavnostih** je delež stroškov dela v vseh odhodkih v povprečju 17,9-odstoten. Najbolj delovno intenzivne dejavnosti so bile po tem kazalniku 14-Proizvajalci oblačil s 36,7-odstotnim deležem, 33-Popravila in montaža strojev in naprav s 34,5-odstotnim deležem, 31-Proizvodnja pohištva s 28,3- odstotnim deležem stroškov dela v odhodkih. Kapitalsko najbolj intenzivna so 29-Proizvajalci motornih vozil, prikolic in polprikolic, saj stroški dela v tej dejavnosti predstavljajo le 9,7 odstotkov vseh odhodkov.

STROŠKI DELA V PREDELOVALNIH DEJAVNOSTIH – IZBRANI KAZALNIKI, 2009

SKD		Delež stroškov dela v odhodkih [1)]	Indeks 09/08	Delež stroškov dela v dodani vrednosti [2)]	Indeks 09/08
C - PREDELOVALNE DEJAVNOSTI		17,9%	111,0	65,3%	105,0
10	Proizvodnja živil	14,1%	106,4	64,2%	99,6
11	Proizvodnja pijač	9,2%	76,8	41,5%	106,4
13	Proizvodnja tekstilij	24,2%	122,6	69,5%	108,9
14	Proizvodnja oblačil	36,7%	114,9	89,5%	109,6
15	Proizv. usnja, usnjenih in sorod. izdelk.	21,1%	113,1	84,9%	108,3
16	Obdel.in predel.lesa; proi.izd. iz lesa	20,6%	99,1	75,4%	103,8
17	Proizv. papirja in izdelkov iz papirja	15,8%	114,6	67,4%	109,7
18	Tiskar. in razmnož. posnetih nosil.zapisa	20,3%	99,7	64,1%	99,7
19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	13,7%	102,2	83,7%	107,4
20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	13,4%	111,0	59,1%	99,3
21	Proizv. farmacevt. surovin in preparatov	23,3%	106,7	40,3%	102,9
22	Proizv. izdelkov iz gume in plast. mas	17,0%	114,0	66,3%	95,0

SKD		Delež stroškov dela v odhodkih 1)	Indeks 09/08	Delež stroškov dela v dodani vrednosti 2)	Indeks 09/08
23	Proizv. nekovinskih mineralnih izdelkov	18,3%	109,8	57,8%	103,6
24	Proizvodnja kovin	17,7%	144,1	61,2%	103,2
25	Pro.kovin.izdel., razen strojev in naprav	20,7%	121,1	67,4%	104,8
26	Proizv. računal., elektron. in optič.izd.	26,4%	115,1	66,4%	100,0
27	Proizvodnja električnih naprav	17,9%	109,7	65,1%	0,0
28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	21,6%	113,9	68,9%	95,7
29	Proizv. motor.vozil, prikolic in polprik.	9,7%	98,9	57,0%	104,0
30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	17,1%	105,5	81,8%	106,7
31	Proizvodnja pohištva	28,3%	114,0	81,7%	104,9
32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	18,2%	104,6	62,4%	100,5
33	Popravila in montaža strojev in naprav	34,5%	114,6	69,9%	98,8

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2009, na osnovi podatkov AJPES- baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

1) Delež stroškov dela v odhodkih je izračunan kot razmerje med stroški dela in odhodki.

2) Delež stroškov dela v dodani vrednosti je izračunan kot razmerje med stroški dela in dodano vrednostjo.

2. 2. 3. Efektivna (dejanska) davčna stopnja

Posledice finančne krize in negativnih trendov poslovanja so se odrazile na manjšem izkazanem dobičku gospodarskih družb v Sloveniji za leto 2009. Izkazale so za 557 milijonov EUR (v 2008 748 milijonov EUR) davka od dobička pravnih oseb ali za 24,6 odstotka manj kot v letu 2008.

EFEKTIVNA (DEJANSKA) DAVČNA STOPNJA, 2009

SKUPAJ		**17,4 %**
A	Kmetijstvo in lov, gozd., ribištvo	16,0%
B	Rudarstvo	16,0%
C	**Predelovalne dejavnosti**	**16,2%**
D	Oskrba z el. energ., plin. in paro	19,3%
E	Oskrba z vodo; saniranje okolja	18,2%
F	Gradbeništvo	20,3%
G	Trg.; vzdrž. in popr. mot. vozil	19,9%
H	Promet in skladiščenje	17,6%
I	Gostinstvo	15,9%
J	Informac. in komunikac. dej.	14,4%
K	Finančne in zavarovalniške dej.	18,0%
L	Poslovanje z nepremičninami	15,6%
M	Strokov.,znan. in tehn. dej.	14,8%
N	Druge raznovrstne poslovne dej.	19,8%
O	Dej. javn. uprave; obr.; soc.var.	10,8%
P	Izobraževanje	17,4%
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	19,1%
R	Kult., razvedr., in rekreac. dej.	19,9%
S	Druge dejavnosti	15,8%

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi pod. AJPES.

DEJANSKA DAVČNA STOPNJA DOBIČKA, v %

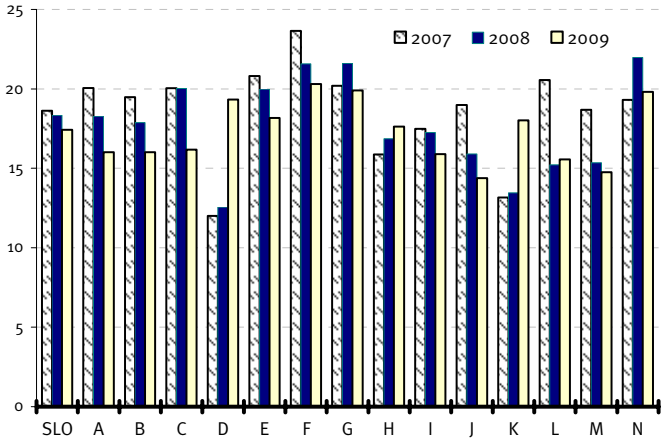

Vir: KAPOS GZS 2010 SKEP GZS

Nominalna stopnja[14] je bila sicer v Sloveniji za leto 2009 21-odstotna, medtem ko je po izračunih SKEP GZS **efektivna oz. dejanska davčna stopnja**[15] za leto 2009 dosegla 17,4 odstotka in se je v primerjavi z letom poprej

[14] Nominalna stopnja davka je bila za leto 2006 (25%), 2007 (23%), 2008 (22%), 2009 (21%).

[15] Zaradi davčnih olajšav in možnih negativnih davkov (npr. subvencij) ter načina izračuna davčnega izkaza se nominalna stopnja davka na dobiček (21% za leto 2009) razlikuje od dejanske oz. efektivne davčne stopnje. Efektivna davčna stopnja se zaradi navedenih dejavnikov lahko močno razlikuje od dejanske v posameznih podjetjih, ki je praviloma nižja od nominalne. Dejanska davčna stopnja dobička pokaže, kakšna je bila obremenjenost podjetja z davkom od dobička v preteklem letu.

znižala za 6,6 odstotka. C-Predelovalne dejavnosti so skupno zabeležile 16,2-odstotno efektivno davčno stopnjo, ki je bila glede na predhodno leto nižja za 19,6 odstotka.

Efektivna davčna stopnja se je v 2009 najbolj **povišala** v dejavnosti R-Kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnostih, za 68,5 odstotka, v D-Oskrbi z električno energijo, plinom in paro za 39,5 odstotka ter v K-Finančnih in zavarovalniških dejavnostih za 24,7 odstotka. Efektivna davčna stopnja se **je znižala** V C-Predelovalnih dejavnostih - za 19,6 odstotka.

2. 3. Kazalniki uspešnosti poslovanja

V podrobnejši analizi je iz KAPOS GZS - Kazalnikov poslovanja GZS izbranih še nekaj kazalnikov, pomembnih z vidika uspešnosti poslovanja. Razlaga in pomen posameznega kazalnika je predstavljena v zadnjem poglavju tega gradiva »Razlaga finančnih kazal-cev/-nikov GZS«. Celoten nabor in izračun kazalnikov po področjih dejavnosti je v dokumentacijski prilogi.

Koeficient finančne odvisnosti ali povprečni koeficient kapitalske pokritosti sredstev **vseh gospodarskih** družb je bil 0,351, v predelovalnih dejavnostih pa boljši, v vrednosti 0,435. V primerjavi z letom prej se je finančna neodvisnost družb izboljšala za 0,1 odstotka in v predelovalnih dejavnostih za 2,4 odstotka. Najvišji delež kapitala v sredstvih so imeli v D-Oskrbi z električno energijo, plinom in paro 0,709 in B-Rudarstvu 0,488, najslabšo pa v O-Dejavnosti javne uprave, obrambe, socialnega varstva 0,036 ter v H-Prometu in skladiščenju 0,170.

Med **predelovalnimi dejavnostmi** so najvišji delež kapitala v sredstvih imeli 21-Proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov 0,733 ter v 19-Proizvodnja koksa in naftnih derivatov 0,714. Najslabšo pokritost sredstev s kapitalom so imeli 30-Proizvajalci drugih vozil in plovil s koeficientom 0,09 ter 29-Proizvajalci motornih vozil, prikolic in polprikolic 0,032. Podjetja s stabilnim, dobro predvidljivim poslovanjem lahko varneje uporabljajo več dolžniških virov kot podjetja, ki poslujejo z veliko negotovostjo, hitrimi spremembami pri proizvodih ter visokim deležem neopredmetenih sredstev, ki povečujejo njihovo poslovno tveganje.

Povprečni **kratkoročni koeficient** (kratkoročna sredstva / kratkoročne obveznosti) za **vse gospodarske družbe** je v letu 2009 znašal 1,162, v predelovalnih dejavnostih pa 1,196, kar je manj od teoretično "pravilne" vrednosti (okoli 2,000). V primerjavi z letom prej se je kratkoročni koeficient vseh gospodarskih družb poslabšal za 1,1 odstotka, v predelovalnih dejavnostih pa izboljšal za 1,6 odstotka. Najbolj so se teoretično priporočljivi vrednosti približali v O-Dejavnosti javne uprave, obrambe, socialnega varstva in D-Oskrbi z električno energijo, plinom in paro. Med **predelovalnimi dejavnostmi** so višji koeficient od priporočljive teoretične vrednosti kratkoročnega koeficienta dosegli v 21-Proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov s koeficientom 2,568. Nekaj pod 2,000 so zabeležili v 33-Popravilih in montaži strojev in naprav s koeficientom 1,691 in 32-Drugih raznovrstnih predelovalne dejavnostih. Z vidika tega koeficienta je bila plačilna sposobnost najnižja – nižja od ena v štirih predelovalnih dejavnostih predelovalnih dejavnosti, najslabše pa v 11-Proizvodnji pijač s koeficientom 0,392. Tu so kratkoročne obveznosti presegale kratkoročna sredstva.

Vse gospodarske družbe so lani v povprečju dosegle **koeficient zadolženosti** v vrednosti 0,617, kar pomeni, da so 61,7 odstotka sredstev financirale z dolgovi. V predelovalnih dejavnosti je ta kazalec boljši. Dolžniško financiranje sredstev je bilo v povprečju **predelovalnih dejavnosti** nižje od povprečja vseh gospodarskih družb v Sloveniji, saj se 52 odstotkov sredstev financira z dolgovi. V primerjavi z letom prej je koeficient zadolženosti gospodarskih družb ostal na ravni iz leta 2008, v predelovalnih dejavnostih se je rahlo izboljšal, saj je bil ta koeficient za 1,3 odstotka nižji. Med področji predelovalnih dejavnosti se je koeficient zadolženosti gibal med 0,203 v 21-Proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov in 0,887 v 30-Proizvodnji drugih vozil in plovil.

KAZALNIKI USPEŠNOSTI PREDELOVALNIH DEJAVNOSTI, 2009 (po dejavnostih SKD 10...33)

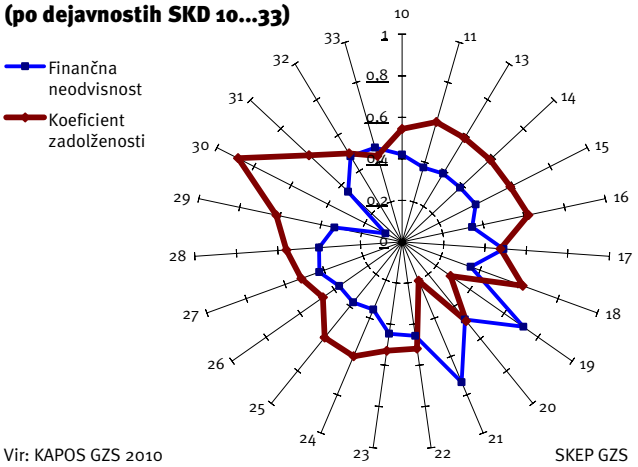

Vir: KAPOS GZS 2010 SKEP GZS

KAZALNIKI PRODUKTIVNOSTI PREDELOVALNIH DEJAVNOSTI, 2009, (po SKD 10...33)

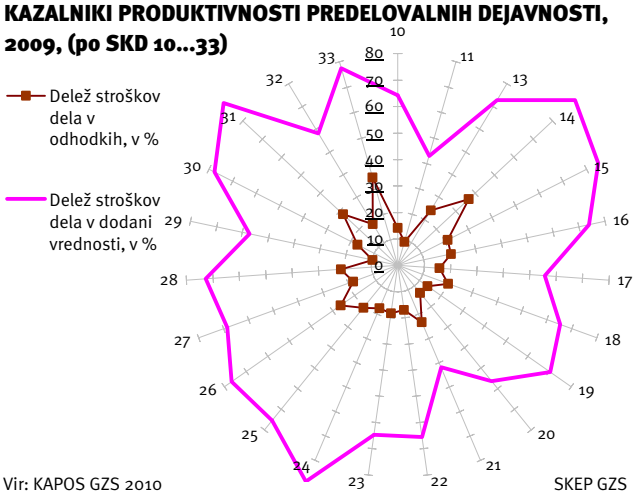

Vir: KAPOS GZS 2010 SKEP GZS

Celotna gospodarnost - povprečna vrednost koeficienta 1,014 za **vse gospodarske družbe** pokaže, da so bili v letu 2009 prihodki višji od odhodkov, vendar pa se je ta koeficient glede na 2008 poslabšal še za 0,6 odstotka. Tudi v trendu je kazalnik gospodarnosti najslabši v zadnjih petih letih. V **predelovalnih dejavnostih** je bil ta koeficient nekoliko boljši, 1,029, in se je glede na 2008 izboljšal za 0,4 odstotka. Po tem kazalcu so bili najbolj gospodarni v Q-Zdravstvu in socialnem varstvu ter v M-Strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih, najslabši pa so bile po tem kazalcu v osmih področjih dejavnostih (od 19), med njimi najslabše v K-Finančnih in zavarovalniških dejavnostih ter v R-Kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnostih, kjer so odhodki presegali prihodke. Med predelovalnimi dejavnostmi so bili najbolj gospodarni v 21-Proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov; najslabši so bile po tem kazalcu v petih oddelkih predelovalnih dejavnostih (od 23), med njimi najslabše v 11-Proizvodnji pijač, kjer so odhodki presegali prihodke.

Dobičkovnost prodaje - PM: Vse gospodarske družbe so v povprečju v 2009 na enoto prihodka od prodaje ustvarile 0,049 enote dobička, kar je za 9,6 odstotka slabše kot v letu 2008; **v predelovalnih dejavnosti** pa 0,050 enot dobička ali za 7,1 odstotka manj kot v 2008. Največji delež dobička v prihodku od prodaje so med predelovalnimi dejavnostmi dosegli v 21-Proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov, kjer so na enoto prihodka iz prodaje ustvarili 0,202 enot dobička, sledi ji 11-Proizvodnja pijač s koeficientom 0,108.

Povprečna **dobičkovnost kapitala - ROE** v **vseh gospodarskih družbah** je bila v letu 2009 le 0,015 (v 2008 0,060), kar pomeni, da je bilo na enoto kapitala ustvarjenega le za 0,015 enot dobička. V primerjavi z letom prej je to kar za 68,6 odstotka manj. V predelovalnih dejavnostih je bila nekoliko boljša -na enoto kapitala je bilo ustvarjenega 0,022 enot dobička. Najvišjo donosnost kapitala so zabeležili v dejavnosti O-Dejavnosti javne uprave, obrambe, socialnega varstva in Q-Zdravstvu in socialnem varstvu, med predelovalnimi dejavnostmi pa v 33-Popravila in montaža strojev in naprav ter v DI-proizvodnji drugih nekovinskih mineralnih izdelkov s koeficientoma 0,151 oziroma 0,150. Najvišjo donosnost kapitala so zabeležili v dejavnosti 28-Proizvodnja drugih strojev in naprav ter v 21-Proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov. Kar 6 od 19 področij dejavnosti je zaradi neto čiste izgube imelo negativni kazalnik dobičkovnosti kapitala.

Povprečna **dobičkovnost sredstev - ROA** je bila v letu 2009 v vrednosti 0,005 (v 2008 0,25) in se je v primerjavi z letom 2008 poslabšala še za 68,6 odstotka. Na enoto kapitala je bilo tako ustvarjenega le za 0,005 enot dobička. V predelovalnih dejavnostih je bil sicer ta kazalnik nekoliko višji (0,009), vendar pa se je v primerjavi z 2008 poslabšal za 65,3 odstotka. Tu so najvišje vrednosti koeficienta dosegli v Q-Zdravstvu in socialnem varstvu ter P-Izobraževanju, med predelovalnimi dejavnostmi v 21-Proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov ter v 25-Proizvodnji drugih strojev in naprav. Tudi tu je zaradi neto čiste izgube kar 6 od 19 področij dejavnosti imelo negativni kazalnik dobičkovnosti kapitala.

IZBRANI KAZALNIKI USPEŠNOSTI GOSPODARSKIH DRUŽB V PREDELOVALNIH DEJAVNOSTIH, 2009 (koeficienti)

SKD		Finančna neodvisnost	Kratkoročni koeficient	Koeficient zadolženosti	Celotna gospodarnost	Dobičkovnost prodaje	Dobičkonosnost kapitala	Dobičkonosnost sredstev
SKUPAJ		**0,351**	**1,062**	**0,617**	**1,014**	**0,049**	**0,015**	**0,005**
A	Kmetijstvo in lov, gozd., ribištvo	0,438	1,195	0,522	0,979	0,032	-0,031	-0,014
B	Rudarstvo	0,488	1,042	0,398	0,989	0,060	0,008	0,004
C - PREDELOVALNE DEJAVNOSTI		**0,435**	**1,196**	**0,520**	**1,029**	**0,050**	**0,022**	**0,009**
10	*Proizvodnja živil*	0,420	1,149	0,544	1,015	0,031	0,023	0,010
11	*Proizvodnja pijač*	0,373	0,392	0,600	0,689	0,108	-0,365	-0,136
13	*Proizvodnja tekstilij*	0,383	1,000	0,583	0,993	0,052	-0,051	-0,020
14	*Proizvodnja oblačil*	0,382	1,410	0,580	1,015	0,029	-0,042	-0,016
15	*Proizv. usnja, usnjenih in sorod. izd.*	0,397	1,263	0,584	1,018	0,013	0,033	0,013
16	*Obdel.in predel.lesa; proi.izd. iz lesa*	0,345	1,035	0,622	1,007	0,033	-0,027	-0,009
17	*Proizv. papirja in izdelkov iz papirja*	0,490	1,050	0,475	1,034	0,054	0,054	0,026
18	*Tiskar. in razmnož. posnetih nosil.zapisa*	0,351	1,057	0,618	1,010	0,042	0,009	0,003
19	*Proizvodnja koksa in naftnih derivatov*	0,714	1,128	0,285	1,029	0,025	-0,004	-0,003
20	*Proizvodnja kemikalij, kemičnih izd.*	0,481	1,463	0,491	1,040	0,053	0,044	0,021
21	*Proizv. farmacevt. surovin in preparatov*	0,733	2,568	0,203	1,251	0,202	0,135	0,099
22	*Proizv. izdelkov iz gume in plast. mas*	0,457	1,324	0,519	1,031	0,040	0,035	0,016
23	*Proizv. nekovinskih mineralnih izd.*	0,447	1,092	0,529	1,012	0,049	-0,003	-0,002
24	*Proizvodnja kovin*	0,353	0,989	0,598	0,985	0,019	-0,128	-0,045
25	*Pro.kovin.izdel., razen strojev in naprav*	0,374	1,073	0,593	1,021	0,035	-0,017	-0,006
26	*Proizv. računal., elektron. in optič.izd.*	0,370	1,496	0,465	1,024	0,035	0,012	0,004
27	*Proizvodnja električnih naprav*	0,424	1,359	0,516	1,032	0,038	0,043	0,018
28	*Proizvodnja drugih strojev in naprav*	0,401	1,286	0,558	1,092	0,042	0,169	0,068
29	*Proizv. motor.vozil, prikolic in polprik.*	0,332	0,994	0,619	1,008	0,028	0,000	0,000
30	*Proizvodnja drugih vozil in plovil*	0,090	0,862	0,887	0,962	0,031	-0,843	-0,076
31	*Proizvodnja pohištva*	0,355	1,099	0,612	0,957	0,020	-0,120	-0,043
32	*Druge raznovrstne predelovalne dej.*	0,482	1,610	0,496	1,034	0,080	0,037	0,018
33	*Popravila in montaža strojev in naprav*	0,472	1,691	0,429	1,054	0,061	0,081	0,038
D	Oskrba z el. energ., plin. in paro	0,709	1,264	0,228	1,047	0,054	0,030	0,021
E	Oskrba z vodo; saniranje okolja	0,201	1,212	0,748	1,015	0,030	0,020	0,004
F	Gradbeništvo	0,190	1,078	0,775	0,972	0,046	0,008	0,001
G	Trg.; vzdrž. in popr. mot. vozil	0,358	1,114	0,622	1,020	0,035	0,057	0,020
H	Promet in skladiščenje	0,170	0,911	0,814	0,968	0,045	-0,069	-0,012
I	Gostinstvo	0,380	0,512	0,576	0,966	0,055	-0,040	-0,015
J	Informac. in komunikac. dej.	0,471	1,050	0,489	1,050	0,078	0,052	0,025
K	Finančne in zavarovalniške dej.	0,293	0,878	0,695	0,850	0,174	-0,060	-0,017
L	Poslovanje z nepremičninami	0,252	0,923	0,730	1,046	0,186	0,003	0,001
M	Strokov.,znan. in tehn. dej.	0,352	1,054	0,619	1,053	0,080	0,063	0,022
N	Druge raznovrstne poslovne dej.	0,249	1,008	0,679	0,998	0,034	-0,031	-0,008
O	Dej. javn. uprave; obr.; soc.var.	0,036	1,901	0,163	1,035	0,149	0,408	0,015
P	Izobraževanje	0,431	1,087	0,516	1,051	0,070	0,081	0,035
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	0,352	1,063	0,630	1,085	0,113	0,104	0,037
R	Kult., razvedr., in rekreac. dej.	0,393	0,763	0,569	0,926	0,047	-0,145	-0,057
S	Druge dejavnosti	0,340	1,199	0,622	1,014	0,045	0,026	0,009

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na osnovi podatkov AJPES- baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

Metodološka pojasnila

Na Gospodarski zbornici Slovenije za pripravo usmeritvenih podlag že vrsto let spremljamo finančni vidik poslovanja slovenskega gospodarstva, izkazan v nekonsolidiranih in nerevidiranih bilančnih izkazih, ki jih poslovni subjekti letno oddajo AJPESu - Agenciji za javnopravne storitve in evidence. S projektom KAPOS GZS vsako leto pripravimo nabor 42 osnovnih oz. sestavljenih kazalcev in 25 izračunanih kazalnikov že od leta 1998 dalje - v skladu in z upoštevanjem sprememb SRS.

Pri sestavljanju letnega poročila morajo podjetja upoštevati določila ZGD - Zakona o gospodarskih družbah (Ur.l. RS št. 42/06, 68/08) ter predpisanih poenotenih obrazcih (Ur.l. RS št. 7/08, 8/09). Podrobnejša pravila o računovodenju in sestavljanju letnega poročila vsebujejo Slovenski računovodski standardi - SRS 2006 (Ur.l. RS št. 118/05).

Od leta 2008 dalje so družbe razvrščene po dejavnostih v skladu z **Uredbo o Standardni klasifikaciji dejavnosti SKD 2008** (Ur.l. RS 69/07, 17/08). Ta je v skladu z novo Uredbo začela veljati s 1. januarjem 2008 in v celoti povzema evropsko klasifikacijo dejavnosti NACE Rev. 2.

Poslovni subjekti so bili že od leta 2008 dalje razvrščeni po **merilih za razvrstitev družb po velikosti** in sicer: (ZGD-1. 55. člen - Ur.l. RS 42/06, 68/08, 65/09):

- **Mikro družba** izpolnjuje 2 od naslednjih meril: Povprečno število zaposlenih ne presega 10. Čisti prihodki od prodaje ne presegajo 2 mio EUR. Vrednost aktive ob koncu leta ne presega 2 mio EUR.
- **Majhna družba** izpolnjuje 2 od naslednjih meril: Povprečno število zaposlenih ne presega 50. Čisti prihodki od prodaje ne presegajo 8,8 mio EUR. Vrednost aktive ob koncu leta ne presega 4,4 mio EUR.
- **Srednja družba** izpolnjuje 2 od naslednjih meril: Povprečno število zaposlenih ne presega 250. Čisti prihodki od prodaje ne presegajo 35 mio EUR. Vrednost aktive ob koncu leta ne presega 17,5 mio EUR.
- **Velika družba** ni niti mikro niti majhna niti srednja. V vsakem primeru so velike družbe tiste, ki so dolžne izdelati konsolidirano letno poročilo ter banke in zavarovalnice. Slednje niso vključene.

Na osnovah letnih poročil je možna kvalitativna in kvalitetna primerjava in uporabna analitika poslovanja vseh družb v obliki izbora najpomembnejših izračunanih kazalcev in kazalnikov na agregatnih ravneh:

- po področjih in podpodročjih dejavnostih SKD,
- regijah ter regijskih gospodarskih zbornicah,
- po organizacijski obliki,
- po velikosti,
- zborničnih združenjih,
- za raven vseh družb skupaj, itd.

Tako so v obdelavo KAPOS GZS zajeti vsi gospodarski subjekti, ki so oddali letno poročilo, kar zagotavlja nedvoumne in celovite zbirne podatke na ravni vseh agregacij ter dejstvo, da je celotna baza in analiza za vse subjekte izvajana metodološko in izvedbeno skrajno korektno in natančno. Za potrebe t.i. benchmarking analiz je tako omogočena in smiselna primerjava z najboljšo vrednostjo posameznega kazalca ali kazalnika v določeni agregaciji.

Zadruge, banke, zavarovalnice, družbe za upravljanje in nekatere druge finančne in investicijske družbe, ki ne poslujejo po kontnem načrtu za družbe, podatkov iz letnih poročil za državno statistiko ne predlagajo, ker zanje predpisana vsebina podatkov iz letnih poročil na poenotenih obrazcih ni primerna. Prav tako ni podatkov o družbah, ki so v stečajnem ali likvidacijskem postopku.

Izračuni za samostojne podjetnike posameznike zaradi nekaterih metodoloških razlik, zlasti v primeru malih s.p. z letnim poročilom družb niso povsem primerljivi in jih v tej analizi navajamo le v manjšem obsegu.

GLAVNI KAZALCI IN IZRAČUN DODANE VREDNOSTI

Uspešnost poslovanja posamezne družbe, dejavnosti, regije poleg ustvarjenega dobička kaže še vrsta finančnih kazalnikov, ki dopolnjujejo in kvalitativno izboljšujejo povednost samega poslovnega izida, torej dobička ali izgube. Med njimi je gotovo vodilni kazalnik dodana vrednost, ki kaže, koliko vrednosti je posamezna družba, dejavnost ali regija v določenem obdobju »dodala« s svojo dejavnostjo.

Z letom 2006 se s spremembo SRS 2006 - Slovenskih računovodskih standardov (UR.L. št. 118/05) za izračun dodane vrednosti uporabljajo nove AOP pozicije statističnega izkaza poslovnega izida gospodarskih družb.

Dodano vrednost družb izračunamo na naslednji način:

SESTAVA DODANE VREDNOSTI DRUŽB

+	Čisti prihodki od prodaje	+AOP 110
+	Usredstveni lastni proizvodi in storitve	+AOP 123
+	Subvencije,dotacije, regresi	+AOP 124
+	Drugi poslovni prihodki	+AOP 125
+/-	Sprememba zalog	+(AOP 121 - AOP 122)
-	Stroški blaga, materiala in storitev	- AOP 128
-	Drugi poslovni odhodki	- AOP 148
	= Bruto dodana vrednost	

V tem izračunu gre za **bruto dodano vrednost**, po katerem se od bruto donosa (seštevka prihodkov in spremembe zalog dokončanih proizvodov) odšteje stroške materiala, blaga in storitev ter druge poslovne odhodke, ne pa tudi odpisov vrednosti (amortizacije in prevredotovalnih odhodkov). Iz ustvarjene dodane vrednosti mora posamezna družba poleg odpisov vrednosti poravnati še stroške dela in davek od dohodka. Da bi lahko ugotovila svoj poslovni izid, mora upoštevati še neto finančne in druge prihodke.

DELITEV DODANE VREDNOSTI

	Bruto dodana vrednost	
-	Odpisi vrednosti	- AOP 144
-	Stroški dela	- AOP 139
+/-	Finančni prihodki/odhodki	+(AOP 153- AOP 166)
+/-	Drugi prihodki/odhodki	+ (AOP 178 - AOP 181)
-	Davek iz dobička	- AOP 184
+/-	Odloženi davki	+/- AOP 185
	= Neto čisti dobiček	

Način izračuna dodane vrednosti v projektu KAPOS GZS je usklajen z Statističnim uradom Republike Slovenije in z Agencijo za javnopravne storitve in evidence. Tako izračunana dodana vrednost pa ne more biti enaka dodani vrednosti za raven Slovenije, kot jo na osnovi nacionalnih računov izračuna Statistični urad, ki dodatno upošteva še dodano vrednost sektorjev država in gospodinjstva.

Razlaga izbranih finančnih kazalcev in kazalnikov GZS

Zaposleni (K 7): Število delovnih ur v koledarskem letu (obračunskem) letu, za katere so zaposleni dobili plačo in nadomestilo plače / (deljeno) s številom možnih delovnih ur za koledarsko (poslovno) leto. Število se razlikuje od podatkov mesečne raziskave Statističnega urada zaradi različnega zajema in metodologije. Majhni samostojni podjetniki posamezniki kot nosilci dejavnosti niso vključeni v število zaposlenih.

Dodana vrednost (K 8): Z dodano vrednostjo merimo ustvarjeno vrednost v obdobju. To pomeni, da od donosa (proizvedenih proizvodov oziroma storitev) odštejemo vložke iz drugih poslovnih sistemov (material, blago itd.). V pričujočem izračunu gre za bruto dodano vrednost, po katerem se od kosmatega donosa (seštevka prihodkov in spremembe zalog dokončanih proizvodov) odšteje stroške blaga, materiala in storitev ter druge poslovne odhodke (ne pa tudi amortizacije).

Neto čisti dobiček (K 9): Neto čisti dobiček je razlika med ustvarjenim čistim dobičkom in čisto izgubo v posamezni dejavnosti.

Dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo - EBDIT (K 3.2): Dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo je vrsta poslovnega izida, ki se v analizah pogosto uporablja za primerjavo uspešnosti med podjetji z različnimi načini financiranja (ter iz tega izhajajočimi različnimi zneski obresti), različnimi načini amortiziranja sredstev ter različnim davčnim bremenom (pogosto tudi kot posledica različnega načina financiranja in amortiziranja). Amortizacijo se izloča zaradi subjektivnega vpliva poslovodstva na ta parameter. Tako izračunan kazalec se mnogokrat uporablja kot aproksimacija denarnega toka iz poslovanja (čeprav ni čisto natančna, ker ne upošteva sprememb v obratnem kapitalu).

Finančna neodvisnost (KAZ 1): kaže delež kapitala v sredstvih (oziroma obveznostih do virov sredstev) ali lastniško financiranje sredstev. Višji kot je praviloma, večje možnosti zadolževanja ima podjetje, vendar le, če zmore iz poslovnega izida pokrivati obresti. Financiranje z dolgovi vpliva na finančno tveganje ter donosnost podjetja.

Kratkoročni koeficient (KAZ 2): primerjava kratkoročnih sredstev ter kratkoročnih obveznosti izraža razmerje med možno vnovčitvijo kratkoročnih sredstev ter zapadlostjo kratkoročnih obveznosti. Čeprav se v literaturi pogosto pojavljajo "pravilne" vrednosti kazalnika, ki naj bi bile okoli dva, pa je vrednost kazalnika odvisna od dejavnosti. V dejavnostih, kjer je zaloge mogoče hitro vnovčevati (npr. v trgovini), ima kazalnik lahko tudi nižje vrednosti.

Koeficient zadolženosti (KAZ 7): kaže dolžniško financiranje sredstev podjetja. Višji kot je, bolj zadolženo je podjetje. Je komplementaren kazalniku delež kapitala v sredstvih.

Celotna gospodarnost (KAZ 9): izraža relativno razmerje med celotnimi prihodki in celotnimi odhodki. V nasprotju s celotnim dobičkom, ki izraža razliko v absolutnem smislu, je relativno število, zato omogoča primerljivost med podjetji, a zgolj v okviru iste panoge.

Dobičkovnost prodaje (KAZ 10): je eden izmed pokazateljev dobičkovnosti poslovanja podjetja. Izraža razmerje med dobičkom iz poslovanja ter prihodki iz prodaje. V žargonu je pogosto imenovan tudi *profitna marža.* Njegova vrednost je v veliki meri odvisna od panoge, v kateri podjetje deluje. Panoge, kjer je obračanje sredstev hitro, imajo navadno nižjo dobičkovnost prodaje, in obratno. Vpliva na dobičkonosnost sredstev in kapitala.

Dobičkonosnost kapitala, ROE (KAZ 11): je eden izmed najbolj sumarnih kazalnikov uspešnosti podjetij, primerljiv tudi med panogami. Pomemben je predvsem s stališča lastnikov. Pojasnjuje, kako uspešno poslovodstvo upravlja s premoženjem lastnikov. Dobičkonosnost kapitala je zmnožek treh komponent - dobičkovnosti celotnih prihodkov, obračanja sredstev ter razmerja med sredstvi in kapitalom, ki izraža finančno tveganje. Kazalnik dobičkonosnost kapitala je odvisen od strukture financiranja. Višja vrednost kazalnika lahko pomeni tudi večjo zadolženost

podjetja. Opozoriti velja, da kazalnik kaže dobičkonosnost kapitala po *knjigovodski* vrednosti. Napačno razumevanje kazalnika je, da delničarji lahko zaslužijo tako donosnost. ROE pomeni angleško kratico - Return on Equity.

Dobičkonosnost sredstev, ROA (KAZ 12): kaže, kako uspešno je poslovodstvo pri upravljanju sredstev. Z drugimi besedami: pove, koliko dobička podjetje zasluži z obstoječimi sredstvi. Višji kot je, boljše je. V primerjavi z dobičkonosnostjo kapitala je kazalnik dobičkonosnost sredstev ustreznejši pri ocenjevanju uspešnosti delovanja poslovodstva, ker se v njem v manjši meri odraža vpliv strukture financiranja. ROA pomeni angleško kratico - Return on Assets.

Stroški dela na zaposlenega (KAZ 14): Kaže obremenitev podjetja s celotnimi stroški dela preračunano na zaposlenega. Razlika med stroški dela in stroški plač kaže na višino dodatnih stroškov dela, ki obremenjujejo podjetje. **Stroški dela** so v računovodskih standardih opredeljeni kot: a) bruto plače, b) nadomestila plač v bruto znesku, ki bremeni podjetje c) dajatve v naravi, darila, nagrade zaposlencem ter zanje plačani ali njim povrnjeni zneski, ki niso v neposredni zvezi s poslovanjem d) odpravnine e) dajatve, ki se obračunavajo od zgoraj navedenih stroškov dela in bremenijo izplačevalca.

Plače na zaposlenega (KAZ 15): Kazalnik kaže obremenitev podjetja s plačami. Primerljiv je med konkurenti. Zaposlenim kaže višino povprečnih plač v različnih podjetjih, kar pa ne pomeni, da omogoča tudi primerjavo plač za isto delovno mesto.

Dodana vrednost na zaposlenega (KAZ 18): Dodana vrednost na zaposlenega je v primerjavi s kazalcem dodane vrednosti relativno število in s tem nekoliko primerljivejša med konkurenti – glej tudi razlago pri kazalcu dodana vrednost. Rast dodane vrednosti na zaposlenega se lahko uporablja tudi kot merilo rasti produktivnosti dela.

Delež stroškov dela v odhodkih (KAZ 23): Delež stroškov dela v odhodkih je bistveno odvisen od narave poslovanja ter panoge: v delovno intenzivnih panogah je znaten, v kapitalno intenzivnih pa manjši, saj so tam pomembnejši drugi stroški. Izračunan je kot koeficient med stroški dela in odhodki.

Delež stroškov dela v dodani vrednosti (KAZ 25): Pove, kolikšen delež dodane vrednosti ostane lastniku kapitala po plačilu delovne sile. Z drugimi besedami - ta kazalnik kaže obremenitev dodane vrednosti s plačno maso. Izračunan je kot koeficient med stroški dela in dodano vrednostjo. Preostanek kazalca do 1,00 (100%) je tako kazalec akumulativne sposobnosti družbe.

Dejanska davčna stopnja dobička ali efektivna davčna stopnja (KAZ 24): Zaradi številnih davčnih olajšav ter načina izračuna davčnega izkaza se nominalna (v letu 2008 22%) stopnja davka na dobiček lahko močno razlikuje od dejanske davčne stopnje v posameznih podjetjih. Praviloma je dejanska nižja od nominalne. Dejanska davčna stopnja dobička pokaže, kakšna je bila obremenjenost podjetja z davkom od dobička v preteklem letu.

Delež prodaje na tujih trgih (KAZ 20): Delež prodaje na tujih trgih daje informacijo o izvozni usmerjenosti podjetja. Ob dodatni informaciji, kam podjetje izvaža, nakazuje ta kazalnik tudi na tveganost podjetja glede prodaje ter stabilnosti donosov.

Dokumentacija – priloga

A. KAZALNIKI POSLOVANJA **GOSPODARSKIH DRUŽB**, 2009:

- **SKUPAJ Vse družbe**
- **C - Predelovalne dejavnosti skupaj**

B. KAZALNIKI POSLOVANJA **SREDNJIH SAMOSTOJNIH PODJETNIKOV POSAMEZNIKOV**, 2009

C. KAZALNIKI POSLOVANJA **MALIH SAMOSTOJNIH PODJETNIKOV POSAMEZNIKOV,** 2009

Gospodarska zbornica Slovenije

Maj 2010

KAZALNIKI POSLOVANJA (PO METODOLOGIJI) GZS ZA LETO 2009

Vse družbe

IZBOR PODATKOV IZ OBRAZCEV " PODATKI IZ BILANCE STANJA IN IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA"
GOSPODARSKIH DRUŽB TER IZ NJIH IZRAČUNANI KAZALNIKI ZA LETO 2009
Vir podatkov:AJPES; **obdelava**: CIS GZS; **metodologija**: SKEP GZS

		skupaj	velike	srednje	majhne	mikro
Vse družbe	**Št.družb**	53897	757	790	2475	49875
	Prihodki (v EUR)	71.850.514.707	38.969.676.464	10.653.038.185	9.713.784.506	12.514.015.552
	Zaposleni	479.894	197.917	76.768	75.141	130.068

	Št. družb	Št. zaposlenih	Prihodki (v EUR)
C – Predelovalne dejavnosti	6726	172.775	20.434.541.679
F – Gradbeništvo	6814	53.328	5.877.035.616
G – Trgovina, popravila motornih vozil	13789	89.405	24.707.367.868
H – Promet in skladiščenje	2375	36.783	3.421.687.248

KAZALCI		AOP	januar - december 2009 (v EUR)	Indeks 09/08
1	Prihodki (ne vključujejo sprememb vrednosti zalog)	110+123+124+125+153+178	71.850.514.707	86,2
1.1	Kosmati donos od poslovanja	126	69.427.805.300	85,5
1.1.1	Čisti prihodki od prodaje	110	67.785.977.385	85,8
1.1.1.1	Čisti prih. od prodaje na domačem trgu	111	48.809.119.761	87,6
1.1.1.2	Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu	115+118	18.976.857.624	81,4
1.2	Finančni prihodki	153	1.939.903.901	77,7
1.2.1	Finančni prihodki iz deležev	155	932.527.943	76,8
1.2.2	Finančni prih. iz danih posojil in poslovnih terjatev	160+163	1.007.375.958	78,6
1.3	Drugi prihodki	178	474.518.652	118,6
2	Odhodki	127+166+181	70.844.281.447	86,7
2.1	Poslovni odhodki	127	67.411.835.762	86,8
2.1.1	Stroški blaga, materiala in storitev	128	52.135.842.462	83,3
2.1.2	Stroški dela	139	10.401.357.917	97,9
2.1.2.1	Stroški plač	140	7.545.637.191	98,5
2.1.3	Odpisi vrednosti	144	3.979.471.512	110,4
2.1.3.1	Amortizacija	145	3.151.159.388	104,7
2.2	Finančni odhodki	166	3.265.914.250	85,4
2.2.1	Finančni odhodki za obresti	167	794.769.043	82,1
2.3	Drugi odhodki	181	166.531.435	101,2
3	Celotni dobiček	182	3.197.255.856	80,7
3.1	Dobiček pred davki in obrestmi (EBIT)	186+184+185+167	3.908.702.294	80,2
3.2	Dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo (EBDIT)	186+184+185+167+145	7.059.861.682	89,5
3.3	Davek iz dobička	184	557.138.235	75,4
3.3.1.	Odloženi davki	185	-108.617.486	118,6
3.4	Čisti dobiček	186	2.665.412.502	81,7
4	Celotna izguba	183	2.199.309.450	137,5
4.1	Čista izguba	187	2.115.986.845	137,0
5	Sredstva	001	104.301.935.149	102,0
5.1	Dolgoročna sredstva	002	65.616.438.341	104,7
5.1.1	Neopredmetena dolgoročna sredstva in dolgoročne AČR	003	2.052.913.483	106,8
5.1.2	Opredmetena osnovna sredstva	010	37.338.034.646	103,8
5.1.3.	Naložbene nepremičnine	018	4.413.944.601	109,7
5.1.4.	Dolgoročne finančne naložbe	019	20.783.096.263	104,6
5.2	Kratkoročna sredstva	032	38.016.064.029	97,7
5.2.1	Zaloge	034	9.450.687.923	94,6
6	Obveznosti do virov sredstev	055	104.301.935.149	102,0
6.1	Kapital	056	36.652.402.466	102,1
6.2	Dolgoročne obveznosti	075	28.594.430.329	106,6
6.3	Kratkoročne obveznosti	085	35.780.790.235	98,8
7	Povp. št. zaposlenih po del. urah (celo št.)	188	479.894	97,3
8	Dodana vrednost (DV)	126-128-148	16.396.798.967	92,7
9[I)]	Neto čisti dobiček / izguba	186-187	549.425.657	32,0

KAZALNIKI			Koeficient oz. vrednost v EUR	Indeks 09/08
KAZ 1 A)	Finančna neodvisnost (kapital/sredstva)	056/001	0,351	100,1
KAZ 2 A)	Kratkoročni koeficient(kratkoročna sredstva / kratkoroč. obveznosti)	032/085	1,062	98,9
KAZ 3	Razmerje kratkoročnih poslovnih terjatev in obveznosti (kratkor. poslovne terjatve / kratkor. posl. obveznosti)	048/093	1,499	99,5
KAZ 4 A)	Finančne naložbe v sredstvih (dolg. in krat. finančne naložbe / sredstva)	(019+040)/001	0,282	100,7
KAZ 5 A)	Delež opredmetenih osnov. sred. (opr. osn. sred. / sredstva)	010/001	0,358	101,7
KAZ 6 A)	Delež zalog v sredstvih (zaloge / sredstva)	034/001	0,091	92,8
KAZ 7 E)	Koeficient zadolženosti (finančne in poslovne obveznosti / obveznosti do virov sred.)	(075+085)/055	0,617	100,0
KAZ 8 E)	Delež neto dolga(neto dolg / obveznosti do virov sredstev)	((075+085)-(027+048)-019-040-052)/055	0,144	103,5
KAZ 9	Celotna gospodarnost (prihodki / odhodki)	(110+123+124+125+153+178)/(127+166+181)	1,014	99,4
KAZ 10 D)	Dobičkovnost prodaje(dobiček iz poslovanja / čisti prihodki iz prodaje) - PM	151/110	0,049	90,4
KAZ 11 D)	Dobičkonosnost kapitala - ROE (neto dobiček / kapital)	(186-187)/056	0,015	31,4
KAZ 12 D)	Dobičkonosnost sredstev - ROA (neto dobiček / sredstva)	(186-187)/001	0,005	31,4
KAZ 13	Prihodki na zaposlenega v EUR (prihodki / povp. št. zap.)	(110+123+124+125+153+178)/188	149.722	88,6
KAZ 14 E)	Stroški dela na zaposlenega v EUR (str. dela / povpr. število zaposlenih)	139/188	21.674	100,6
KAZ 15	Plače na zaposlenega v EUR (stroški plač / povpr. število zaposlenih)	140/188	15.724	101,2
KAZ 16	Čisti dobiček na zaposlenega v EUR (čisti dobiček / povpr. število zaposlenih)	186/188	5.554	84,0
KAZ 17 E)	Čista izguba na zaposlenega v EUR (čista izguba / povpr. število zaposlenih)	187/188	4.409	140,8
KAZ 18 F)	DV na zaposlenega v EUR (dodana vred. / povp. število zaposlenih)	(126-128-148)/188	34.168	95,2
KAZ 19	Dolgoročna sredstva na zap. v EUR (dolgoročna sredstva / povp. št. zap.)	002/188	136.731	107,6
KAZ 20	Delež prodaje na tujih trgih (čisti prih. iz prodaje na tuj. trgih /prihodki)	(115+118)/(110+123+124+125+153+178)	0,264	94,4
KAZ 21	Delež denarnega toka iz poslovanja v prihodkih (amort. in dobiček zmanjšan za izg. / prihodki)	(145+186-187)/(126+153+178)	0,052	91,6
KAZ 22	Delež amortizacije (amortizacija/ odhodki)	145/(127+166+181)	0,044	120,8
KAZ 23 E)	Delež stroškov dela (stroški dela/odhodki)	139/(127+166+181)	0,147	112,8
KAZ 24	Dejanska davčna stopnja dobička (davek/ celotni dobiček)	184/182	0,174	93,4
KAZ 25 E)	Delež stroškov dela v dodani vrednosti (stroški dela/dodana vrednost)	139/(126-128-148)	0,634	105,6

OPOMBE

A) V primeru, da ima na ravni individualnih podatkov posamezna družba/podjetnik število zaposlenih =0 in/ali kapital =0, in/ali sredstva <=0 je za kazalnike, ki zaradi tega niso izračunljivi, zapisan pomišljaj (črtica); pri rangiranju se te družbe ne upoštevajo.

D) V obdelavah dejavnosti in regij je upoštevan v števcu neto dobiček (dobiček-izguba), na ravni individualnih podatkov in najboljših vrednosti pa čisti dobiček. V primeru, da je bil kazalnik v enem od let negativen, se indeks ne izračunava.

E) Rangiranje po rastoči vrednosti (minimalna vrednost je najboljša), ostali kazalniki po padajoči vrednosti (maksimalna vrednost je najboljša).

F) Na ravni dejavnosti in regij so upoštevane vse družbe/podjetniki. Na ravni individualnih družb je kazalnik izračunan le za družbe s 5 in več zaposlenimi v tekočem letu, enako pri najboljših vrednostih (samo te družbe se upoštevajo pri rangiranju). Za male samostojne podjetnike na individualni ravni kazalnika ne izračunavamo.

I) Neto čisti dobiček / izguba je razlika med izkazanim čistim dobičkom in čisto izgubo. Neto čisti dobiček na ravni individualnih družb je enak čistemu dobičku, razen v primerih, ko je posamezna družba zaradi prevzemov ali združitev v izkazu poslovnega izida izkazala čisti dobiček in čisto izgubo.

Gospodarska zbornica Slovenije

Maj 2010

KAZALNIKI POSLOVANJA (PO METODOLOGIJI) GZS ZA LETO 2009

Vse družbe po področju dejavnosti SKD 2008 (črka)

IZBOR PODATKOV IZ OBRAZCEV " PODATKI IZ BILANCE STANJA IN IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA"
GOSPODARSKIH DRUŽB TER IZ NJIH IZRAČUNANI KAZALNIKI ZA LETO 2009
Vir podatkov:AJPES; **obdelava**: CIS GZS; **metodologija**: SKEP GZS

		skupaj	velike	srednje	majhne	mikro
C - PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	**Št. družb**	6726	224	279	613	5610
	Prihodki (v EUR)	20.434.541.679	13.326.333.168	3.412.845.081	2.018.328.789	1.677.034.641
	Zaposleni	172.775	90.482	32.937	24.182	25.174

KAZALCI		AOP	januar - december 2009 (v EUR)	Indeks 09/08
1	Prihodki (ne vključujejo sprememb vrednosti zalog)	110+123+124+125+153+178	20.434.541.679	84,0
1.1	Kosmati donos od poslovanja	126	19.698.169.075	81,8
1.1.1	Čisti prihodki od prodaje	110	19.417.536.287	82,7
1.1.1.1	Čisti prih. od prodaje na domačem trgu	111	7.342.141.313	84,2
1.1.1.2	Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu	115+118	12.075.394.974	81,7
1.2	Finančni prihodki	153	329.406.443	90,6
1.2.1	Finančni prihodki iz deležev	155	149.798.152	98,6
1.2.2	Finančni prih. iz danih posojil in poslovnih terjatev	160+163	179.608.291	85,0
1.3	Drugi prihodki	178	138.468.243	169,4
2	Odhodki	127+166+181	19.856.308.917	83,7
2.1	Poslovni odhodki	127	19.070.861.455	82,9
2.1.1	Stroški blaga, materiala in storitev	128	14.018.204.075	79,0
2.1.2	Stroški dela	139	3.556.213.004	92,8
2.1.2.1	Stroški plač	140	2.570.613.696	93,1
2.1.3	Odpisi vrednosti	144	1.262.916.804	102,2
2.1.3.1	Amortizacija	145	1.090.384.879	102,5
2.2	Finančni odhodki	166	743.259.983	105,8
2.2.1	Finančni odhodki za obresti	167	164.377.180	70,6
2.3	Drugi odhodki	181	42.187.479	141,2
3	Celotni dobiček	182	897.893.801	85,2
3.1	Dobiček pred davki in obrestmi (EBIT)	186+184+185+167	1.013.342.533	79,3
3.2	Dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo (EBDIT)	186+184+185+167+145	2.103.727.412	89,8
3.3	Davek iz dobička	184	145.182.780	68,5
3.3.1.	Odloženi davki	185	-44.431.107	181,8
3.4	Čisti dobiček	186	748.213.680	87,2
4	Celotna izguba	183	588.158.957	235,4
4.1	Čista izguba	187	539.230.509	223,1
5	Sredstva	001	22.167.361.890	97,7
5.1	Dolgoročna sredstva	002	12.608.492.361	101,6
5.1.1	Neopredmetena dolgoročna sredstva in dolgoročne AČR	003	775.551.571	103,1
5.1.2	Opredmetena osnovna sredstva	010	8.718.096.826	101,2
5.1.3.	Naložbene nepremičnine	018	254.872.273	112,2
5.1.4.	Dolgoročne finančne naložbe	019	2.607.822.517	99,5
5.2	Kratkoročna sredstva	032	9.485.547.617	93,0
5.2.1	Zaloge	034	2.802.376.039	84,0
6	Obveznosti do virov sredstev	055	22.167.361.890	97,7
6.1	Kapital	056	9.651.213.500	100,1
6.2	Dolgoročne obveznosti	075	3.600.797.041	109,2
6.3	Kratkoročne obveznosti	085	7.932.669.629	91,6
7	Povp. št. zaposlenih po del. urah (celo št.)	188	172.775	92,2
8	Dodana vrednost (DV)	126-128-148	5.446.437.428	88,4
9[I)]	Neto čisti dobiček / izguba	186-187	208.983.171	33,9

KAZALNIKI[B)]			Koeficient oz. vrednost v EUR	Indeks 09/08
KAZ 1 [A)]	Finančna neodvisnost (kapital/sredstva)	056/001	0,435	102,4
KAZ 2 [A)]	Kratkoročni koeficient(kratkoročna sredstva / kratkoroč. obveznosti)	032/085	1,196	101,6
KAZ 3	Razmerje kratkoročnih poslovnih terjatev in obveznosti (kratkor. poslovne terjatve / kratkor. posl. obveznosti)	048/093	1,784	104,5
KAZ 4 [A)]	Finančne naložbe v sredstvih (dolg. in krat. finančne naložbe / sredstva)	(019+040)/001	0,172	103,2
KAZ 5 [A)]	Delež opredmetenih osnov. sred. (opr. osn. sred. / sredstva)	010/001	0,393	103,6
KAZ 6 [A)]	Delež zalog v sredstvih (zaloge / sredstva)	034/001	0,126	86,0
KAZ 7 [E)]	Koeficient zadolženosti (finančne in poslovne obveznosti / obveznosti do virov sred.)	(075+085)/055	0,520	98,7
KAZ 8 [E)]	Delež neto dolga(neto dolg / obveznosti do virov sredstev)	((075+085)-(027+048)-019-040-052)/055	0,100	92,0
KAZ 9	Celotna gospodarnost (prihodki / odhodki)	(110+123+124+125+153+178)/(127+166+181)	1,029	100,4
KAZ 10 [D)]	Dobičkovnost prodaje(dobiček iz poslovanja / čisti prihodki iz prodaje) - PM	151/110	0,050	92,9
KAZ 11 [D)]	Dobičkonosnost kapitala - ROE (neto dobiček / kapital)	(186-187)/056	0,022	33,9
KAZ 12 [D)]	Dobičkonosnost sredstev - ROA (neto dobiček / sredstva)	(186-187)/001	0,009	34,7
KAZ 13	Prihodki na zaposlenega v EUR (prihodki / povp. št. zap.)	(110+123+124+125+153+178)/188	118.273	91,1
KAZ 14 [E)]	Stroški dela na zaposlenega v EUR (str. dela / povpr. število zaposlenih)	139/188	20.583	100,7
KAZ 15	Plače na zaposlenega v EUR (stroški plač / povpr. število zaposlenih)	140/188	14.878	101,0
KAZ 16	Čisti dobiček na zaposlenega v EUR (čisti dobiček / povpr. število zaposlenih)	186/188	4.331	94,6
KAZ 17 [E)]	Čista izguba na zaposlenega v EUR (čista izguba / povpr. število zaposlenih)	187/188	3.121	242,0
KAZ 18 [F)]	DV na zaposlenega v EUR (dodana vred. / povp. število zaposlenih)	(126-128-148)/188	31.523	95,9
KAZ 19	Dolgoročna sredstva na zap. v EUR (dolgoročna sredstva / povp. št. zap.)	002/188	72.976	110,2
KAZ 20	Delež prodaje na tujih trgih (čisti prih. iz prodaje na tuj. trgih /prihodki)	(115+118)/(110+123+124+125+153+178)	0,591	97,3
KAZ 21	Delež denarnega toka iz poslovanja v prihodkih (amort. in dobiček zmanjšan za izg. / prihodki)	(145+186-187)/(126+153+178)	0,064	94,1
KAZ 22	Delež amortizacije (amortizacija/ odhodki)	145/(127+166+181)	0,055	122,5
KAZ 23 [E)]	Delež stroškov dela (stroški dela/odhodki)	139/(127+166+181)	0,179	111,0
KAZ 24	Dejanska davčna stopnja dobička (davek/ celotni dobiček)	184/182	0,162	80,4
KAZ 25 [E)]	Delež stroškov dela v dodani vrednosti (stroški dela/dodana vrednost)	139/(126-128-148)	0,653	105,0

OPOMBE

A) V primeru, da ima na ravni individualnih podatkov posamezna družba/podjetnik število zaposlenih =0 in/ali kapital =0, in/ali sredstva <=0 je za kazalnike, ki zaradi tega niso izračunljivi, zapisan pomišljaj (črtica); pri rangiranju se te družbe ne upoštevajo.

D) V obdelavah dejavnosti in regij je upoštevan v števcu neto dobiček (dobiček-izguba), na ravni individualnih podatkov in najboljših vrednosti pa čisti dobiček. V primeru, da je bil kazalnik v enem od let negativen, se indeks ne izračunava.

E) Rangiranje po rastoči vrednosti (minimalna vrednost je najboljša), ostali kazalniki po padajoči vrednosti (maksimalna vrednost je najboljša).

F) Na ravni dejavnosti in regij so upoštevane vse družbe/podjetniki. Na ravni individualnih družb je kazalnik izračunan le za družbe s 5 in več zaposlenimi v tekočem letu, enako pri najboljših vrednostih (samo te družbe se upoštevajo pri rangiranju). Za male samostojne podjetnike na individualni ravni kazalnika ne izračunavamo.

I) Neto čisti dobiček / izguba je razlika med izkazanim čistim dobičkom in čisto izgubo. Neto čisti dobiček na ravni individualnih družb je enak čistemu dobičku, razen v primerih, ko je posamezna družba zaradi prevzemov ali združitev v izkazu poslovnega izida izkazala čisti dobiček in čisto izgubo.

Gospodarska zbornica Slovenije

Junij 2010

KAZALNIKI POSLOVANJA (PO METODOLOGIJI) GZS ZA LETO 2009

Vsi srednji samostojni podjetniki

IZBOR PODATKOV IZ OBRAZCEV " PODATKI IZ BILANCE STANJA IN IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA"
GOSPODARSKIH DRUŽB TER IZ NJIH IZRAČUNANI KAZALNIKI ZA LETO 2009
Vir podatkov:AJPES; **obdelava**: CIS GZS; **metodologija**: SKEP GZS

Vsi srednji samostojni podjetniki **Št.družb** 13

KAZALCI		AOP	januar - december 2009 (v EUR)	Indeks 09/08
1	Prihodki (ne vključujejo sprememb vrednosti zalog)	110+123+124+125+153+178	98.759.310	91,9
1.1	Kosmati donos od poslovanja	126	100.606.635	89,3
1.1.1	Čisti prihodki od prodaje	110	97.039.114	92,3
1.1.1.1	Čisti prih. od prodaje na domačem trgu	111	67.505.547	92,8
1.1.1.2	Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu	115+118	29.533.567	91,0
1.2	Finančni prihodki	153	82.030	40,0
1.2.1	Finančni prihodki iz deležev	155	5.746	11,3
1.2.2	Finančni prih. iz danih posojil in poslovnih terjatev	160+163	76.284	49,4
1.3	Drugi prihodki	178	633.993	78,2
2	Odhodki	127+166+181	100.743.522	91,4
2.1	Poslovni odhodki	127	97.744.696	91,5
2.1.1	Stroški blaga, materiala in storitev	128	66.166.848	89,4
2.1.2	Stroški dela	139	20.012.114	94,4
2.1.2.1	Stroški plač	140	14.431.289	94,3
2.1.3	Odpisi vrednosti	144	10.756.681	97,4
2.1.3.1	Amortizacija	145	10.534.007	98,2
2.2	Finančni odhodki	166	2.287.749	73,2
2.2.1	Finančni odhodki za obresti	167	1.265.998	86,7
2.3	Drugi odhodki	181	711.077	260,7
3	Celotni dobiček	182	1.738.726	42,2
3.1	Dobiček pred davki in obrestmi (EBIT)	186+184+185+167	3.012.159	54,0
3.2	Dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo (EBDIT)	186+184+185+167+145	13.546.166	83,1
3.3	Davek iz dobička	184	282.657	35,8
3.3.1.	Odloženi davki	185	0	-
3.4	Čisti dobiček	186	1.463.504	44,0
4	Celotna izguba	183	1.159.590	182,4
4.1	Čista izguba	187	1.167.025	183,6
5	Sredstva	001	119.895.776	99,4
5.1	Dolgoročna sredstva	002	77.435.067	97,1
5.1.1	Neopredmetena dolgoročna sredstva in dolgoročne AČR	003	840.999	96,5
5.1.2	Opredmetena osnovna sredstva	010	75.848.004	97,5
5.1.3.	Naložbene nepremičnine	018	223.643	95,8
5.1.4.	Dolgoročne finančne naložbe	019	522.316	77,8
5.2	Kratkoročna sredstva	032	41.227.762	103,4
5.2.1	Zaloge	034	13.332.287	125,9
6	Obveznosti do virov sredstev	055	119.895.776	99,4
6.1	Kapital	056	41.165.208	100,4
6.2	Dolgoročne obveznosti	075	33.154.381	101,5
6.3	Kratkoročne obveznosti	085	44.904.788	97,8
7	Povp. št. zaposlenih po del. urah (celo št.)	188	1.138	99,3
8	Dodana vrednost (DV)	126-128-148	33.630.734	88,2
9[1)]	Neto čisti dobiček / izguba	186-187	296.479	11,0

Vsi srednji samostojni podjetniki

KAZALNIKI			Koeficient oz. Vrednost .v EUR	Indeks 09/08
KAZ 1 A)	Finančna neodvisnost (kapital/sredstva)	056/001	0,343	101,0
KAZ 2 A)	Kratkoročni koeficient(kratkoročna sredstva / kratkoroč. obveznosti)	032/085	0,918	105,7
KAZ 3	Razmerje kratkoročnih poslovnih terjatev in obveznosti (kratkor. poslovne terjatve / kratkor. posl. obveznosti)	048/093	1,018	98,4
KAZ 4 A)	Finančne naložbe v sredstvih (dolg. in krat. finančne naložbe / sredstva)	(019+040)/001	0,014	64,4
KAZ 5 A)	Delež opredmetenih osnov. sred. (opr. osn. sred. / sredstva)	010/001	0,633	98,0
KAZ 6 A)	Delež zalog v sredstvih (zaloge / sredstva)	034/001	0,111	126,6
KAZ 7 E)	Koeficient zadolženosti (finančne in poslovne obveznosti / obveznosti do virov sred.)	(075+085)/055	0,651	99,9
KAZ 8 E)	Delež neto dolga(neto dolg / obveznosti do virov sredstev)	((075+085)-(027+048)-019-040-052)/055	0,422	100,9
KAZ 9	Celotna gospodarnost (prihodki / odhodki)	(110+123+124+125+153+178)/(127+166+181)	0,980	100,6
KAZ 10 D)	Dobičkovnost prodaje(dobiček iz poslovanja / čisti prihodki iz prodaje) - PM	151/110	0,039	66,5
KAZ 11 D)	Dobičkonosnost kapitala - ROE (neto dobiček / kapital)	(186-187)/056	0,007	11,0
KAZ 12 D)	Dobičkonosnost sredstev - ROA (neto dobiček / sredstva)	(186-187)/001	0,002	11,1
KAZ 13	Prihodki na zaposlenega v EUR (prihodki / povp. št. zap.)	(110+123+124+125+153+178)/188	86.774	92,6
KAZ 14 E)	Stroški dela na zaposlenega v EUR (str. dela / povpr. število zaposlenih)	139/188	17.583	95,0
KAZ 15	Plače na zaposlenega v EUR (stroški plač / povpr. število zaposlenih)	140/188	12.680	95,0
KAZ 16	Čisti dobiček na zaposlenega v EUR (čisti dobiček / povpr. število zaposlenih)	186/188	1.286	44,3
KAZ 17 E)	Čista izguba na zaposlenega v EUR (čista izguba / povpr. število zaposlenih)	187/188	1.025	184,9
KAZ 18 F)	DV na zaposlenega v EUR (dodana vred. / povp. število zaposlenih)	(126-128-148)/188	29.549	88,8
KAZ 19	Dolgoročna sredstva na zap. v EUR (dolgoročna sredstva / povp. št. zap.)	002/188	68.038	97,7
KAZ 20	Delež prodaje na tujih trgih (čisti prih. iz prodaje na tuj. trgih /prihodki)	(115+118)/(110+123+124+125+153+178)	0,299	99,0
KAZ 21	Delež denarnega toka iz poslovanja v prihodkih (amort. in dobiček zmanjšan za izg. / prihodki)	(145+186-187)/(126+153+178)	0,107	90,6
KAZ 22	Delež amortizacije (amortizacija/ odhodki)	145/(127+166+181)	0,105	107,5
KAZ 23 E)	Delež stroškov dela (stroški dela/odhodki)	139/(127+166+181)	0,199	103,3
KAZ 24	Dejanska davčna stopnja dobička (davek/ celotni dobiček)	184/182	0,163	84,8
KAZ 25	Delež stroškov dela v dodani vrednosti (stroški dela/dodana vrednost)	139/(126-128-148)	0,595	107,0

OPOMBE

A) V primeru, da ima na ravni individualnih podatkov posamezna družba/podjetnik število zaposlenih =0 in/ali kapital =0, in/ali sredstva <=0 je za kazalnike, ki zaradi tega niso izračunljivi, zapisan pomišljaj (črtica); pri rangiranju se te družbe ne upoštevajo.

D) V obdelavah dejavnosti in regij je upoštevan v števcu neto dobiček (dobiček-izguba), na ravni individualnih podatkov in najboljših vrednosti pa čisti dobiček. V primeru, da je bil kazalnik v enem od let negativen, se indeks ne izračunava.

E) Rangiranje po rastoči vrednosti (minimalna vrednost je najboljša), ostali kazalniki po padajoči vrednosti (maksimalna vrednost je najboljša).

F) Na ravni dejavnosti in regij so upoštevane vse družbe/podjetniki. Na ravni individualnih družb je kazalnik izračunan le za družbe s 5 in več zaposlenimi v tekočem letu, enako pri najboljših vrednostih (samo te družbe se upoštevajo pri rangiranju). Za male samostojne podjetnike na individualni ravni kazalnika ne izračunavamo.

I) Neto čisti dobiček / izguba je razlika med izkazanim čistim dobičkom in čisto izgubo. Neto čisti dobiček na ravni individualnih družb je enak čistemu dobičku, razen v primerih, ko je posamezna družba zaradi prevzemov ali združitev v izkazu poslovnega izida izkazala čisti dobiček in čisto izgubo.

Gospodarska zbornica Slovenije

Junij 2010

KAZALNIKI POSLOVANJA (PO METODOLOGIJI) GZS ZA LETO 2009

Vsi majhni samostojni podjetniki

IZBOR PODATKOV IZ OBRAZCEV " PODATKI IZ BILANCE STANJA IN IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA"
MALIH SAMOSTOJNIH PODJETNIKOV IN IZ NJIH IZRAČUNANI KAZALNIKI ZA LETO 2009
Vir: AJPES; **obdelava**: CIS GZS; **metodologija**: SKEP GZS

Vsi majhni samostojni podjetniki		
	Število podjetnikov :	**69982**
	Št. mikro podjetnikov :	**69831**
	Št. malih podjetnikov :	**151**

	Število podjetnikov	**Zaposleni G)**	**Prihodki (v EUR)**
D – Predelovalne dejavnosti	248	37	11.490.163
F – Gradbeništvo	12631	16.467	1.012.731.066
G – Trgovina, popravila motornih vozil	10633	7.927	1.017.033.235
K – Nepremičnine, najem, poslovne storitve	1095	152	25.741.666

KAZALCI		**AOP**	**januar – december 2009 (v EUR)**	**Indeks 09/08**
1	Prihodki	050+056+057+076+077+078+083	5.008.902.325	91,9
1.1	Kosmati donos od poslovanja	050+054-055+056+057	4.965.853.865	91,5
1.1.1	Čisti prihodki od prodaje	050	4.921.394.975	91,5
1.2	Finančni prihodki	076+077+078	4.641.712	96,5
1.3	Drugi prihodki	083	38.394.534	125,2
2	Odhodki	060+064+069+073+079+080+081+086+054-055	4.733.130.334	93,6
2.1	Poslovni odhodki	060+064+069+073+054-055	4.668.909.577	93,8
2.1.1	Stroški blaga, materiala in storitev	060	3.059.823.383	90,0
2.1.2	Stroški dela zaposlenih	064	783.903.440	99,2
2.1.2.1	Plače zaposlenih	065	550.408.926	100,1
2.1.3	Odpisi vrednosti	069	353.641.616	102,1
2.1.3.1	Amortizacija	070	334.346.014	101,3
2.2	Finančni odhodki	079+080+081	52.580.630	80,2
2.2.1	Finančni odhodki za obresti	082	24.329.914	83,5
2.3.	Drugi odhodki	086	11.640.127	86,8
3 H)	Podjetnikov dohodek	087	370.124.801	80,9
4 H)	Negativni poslovni izid	088	94.377.238	200,7
5	Sredstva	001	4.150.509.570	102,7
5.1.	Dolgoročna sredstva	002	2.311.757.653	100,4
5.1.1	Neopredmetena dolgoročna sredstva	003	37.281.133	103,5
5.1.2	Opredmetena osnovna sredstva	006	2.077.325.214	99,3
5.1.3.	Naložbene nepremičnine	007	162.844.530	106,5
5.1.4.	Dolgoročne finančne naložbe	008	24.238.361	154,2
5.2	Kratkoročna sredstva	012	1.621.193.403	103,3
5.2.1	Zaloge	014	323.294.527	104,3
5.3.	Terjatve do podjetnika	025	192.455.249	132,1
6	Obveznosti do virov sredstev	026	4.150.509.570	102,7
6.1	Podjetnikov kapital	027	2.096.226.485	103,8
6.2	Dolgoročne obveznosti	031	754.310.746	98,0
6.3	Kratkoročne obveznosti	034	1.249.458.468	103,1
7 G)	Povp. št. zaposlenih po del. urah (celo št.)	089	57.504	98,7
8	Dodana vrednost (DV)	050+054-055+056+057-060-075	1.633.271.830	92,4

KAZALNIKI			Koeficient oz. vrednost v EUR	Indeks 09/08
KASP 1 [H)]	Kratkoročni koeficient - koef. tekoče likvidnosti (kratkoročna sredstva / kratkoroč. obveznosti)	012/034	1,298	100,2
KASP2 [A)]	Finančne naložbe v sredstvih (dolg. in krat. finančne naložbe / poslovna sredstva)	(008+019)/(001-025)	0,016	112,2
KASP3 [A)]	Delež opredmetenih osnov. sred. (opr. osn. sred. / poslovna sredstva)	006/(001-025)	0,525	97,7
KASP4 [A)]	Delež zalog v sredstvih (zaloge / poslovna sredstva)	014/(001-025)	0,082	102,7
KASP5 [A) H)]	Razmerje med dolgovi in poslovnimi sredstvi (Dolgovi / poslovna sredstva)	(026-027)/(001-025)	0,519	100,1
KASP6 [A)]	Obračanje celotnih sredstev (prihodki / poslovna sredstva)	(050+056+057+076+077+078+083)/(001-025)	1,266	90,4
KASP7	Obračanje zalog (čisti prihodki od prodaje / povprečne zaloge nedokončane proizvodnje in storitve ter dokončanih proizvodov)	050/(016+017)	109,363	91,5
KASP8 [A)]	Obračanje terjatev iz poslovanja (čisti prihodki od prodaje / povprečno stanje terjatev iz poslovanja)	050/(022+011)	4,822	87,7
KASP9	Celotna gospodarnost (prihodki / odhodki)	(050+056+057+076+077+078+083)/(060+064+069+073+079+080+081+086+054-055)	1,058	98,1
KASP10 [D) H)]	Dobičkovnost prodaje (dohodek / čisti prihodki iz prodaje)	087/050	0,075	88,5
KASP11 [D) H)]	Dobičkonosnost sredstev (dohodek / poslovna sredstva)	087/(001-025)	0,094	79,6
KASP12 [G)]	Prihodki na zaposlenega (Prihodki / povpr. št. zap.)	(050+056+057+076+077+078+083)/089	87.106	93,1
KASP13 [F) G)]	DV na zaposlenega (dodana vred. / povp. št. zaposlenih)	(050+054-055+056+057-060-075)/089	28.403	93,7

OPOMBE

A) V primeru, da ima na ravni individualnih podatkov posamezna družba/podjetnik število zaposlenih =0 in/ali kapital =0, in/ali sredstva <=0 je za kazalnike, ki zaradi tega niso izračunljivi, zapisan pomišljaj (črtica); pri rangiranju se te družbe ne upoštevajo.

D) V obdelavah dejavnosti in regij je upoštevan v števcu neto dobiček (dobiček-izguba), na ravni individualnih podatkov in najboljših vrednosti pa čisti dobiček. V primeru, da je bil kazalnik v enem od let negativen, se indeks ne izračunava.

F) Na ravni dejavnosti in regij so upoštevane vse družbe/podjetniki. Na ravni individualnih družb je kazalnik izračunan le za družbe s 5 in več zaposlenimi v tekočem letu, enako pri najboljših vrednostih (samo te družbe se upoštevajo pri rangiranju). Za male samostojne podjetnike na individualni ravni kazalnika ne izračunavamo.

G) Podatki o plačah, stroških dela in zaposlenih se nanašajo samo na zaposlene pri samostojnem podjetniku, ne pa na njega samega. Samostojni podjetnik sam ni v delovnem razmerju.

H) Kategorija malega samostojnega podjetnika ni primerljiva s kategorijo pri gospodarskih družbah.

Gospodarska
zbornica
Slovenije

SKEP - Analitska skupina GZS
Dimičeva 13 ■ 1504 Ljubljana ■ T: (01) 5898 166 ■ F: (01) 5898 100 ■ skep@gzs.si ■ www.gzs.si/skep